

וארטים לפרשת השבוע

א. וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר. פרש"י מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה וגוי' וכשבא להשרות שכינתו עליהם בתוכם מנאן והיינו באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאן עכ"ד. ויש להקשות אם השרה שכינתו עליהם באחד בניסן מפני מה הוא מנה אותם רק באחד באייר? וי"ל בזה דכיוון דהנשיאים הקריבו קורבנותיהם כל יום מיב ימי ניסן ופסק הרמב"ם וט מקרבנות דהמקריב קרבן באותו יום הוא יו"ט אצלו ואסור במלאכה, ומניין בניי היא מלאכה כי ישראל נמנו או ע"י מחצית השקל דאסורה עכ"פ מדרבנן, או ע"י כתיבת שמותיהם כמבואר ברמב"ן א מה וא"כ ביב' ימים הראשונים לא יכלו למנותם. ואח"כ היה ימי הפסח שגם לא יכלו למנות וכיוון שיצא רוב החודש בקדושה לכן לא מנאן בזה החודש כלל וכעין מה שכתב הב"י לענין שאין מתענים בחודש ניסן כיוון שיצא רובו בקדושה ולכן חיכה לחודש אייר. רבי נתן גשטטר.

א. וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים. הגמ' בפסחים ו: מקשה ונכתוב ברישא דחודש ראשון והדר דחודש שני, והיינו שנכתוב קודם מה היה בחודש הראשון הקרבת קרבן פסח שנכתבה בפרשת בהעלותך, ובהמשך נכתוב את מניין בני ישראל שנכתבה כאן שהיה בחודש השני? מתרצת הגמ' אמר רב אין מוקדם ומאוחר בתורה. וצ"ב מדוע הגמ' לא תירצה מה שרש"י אומר בתחילת בהעלותך שכתב בשם הספרי דהטעם שהתורה מביאה את הקרבת קרבן פסח באיחור אחרי מניין בני ישראל משום דפרשת פסח היא גנותן של ישראל שכל 40 שנה שהיו במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד, וזה טעם יותר טוב, ובפרט שאת התירוץ של אין מוקדם ומאוחר מתרצים רק במקום שאין תירוץ אחר? וי"ל דמצינו ביבמות עב: מחלוקת בדין מילה שלא בזמנה האם יכולה להיות בלילה או רק ביום. ויסוד המחלוקת האם דורשים את האות ו של וביום השמיני לרבות גם שלא בזמנה צריך להיות ביום או לא. והנה מבואר בגמ' שם שבנ"י לא מלו במצרים כי לא נשבה רוח צפונית אלא רק בחצות הלילה ולכן היתה סכנה למול, ואם נאמר שמותה למול בלילה שלא בזמנה אז אין סכנה למול כי יכול למול בחצות הלילה ואז יש רוח צפונית, ומדלא מלו הוי גנאי להם, ולכן י"ל שלמ"ד שהוא גנאי להם שלא עשו את הפסח ס"ל שיכולים למול שלא בזמנה בלילה וא"כ היו צריכים למול ולעשות פסח, אבל למ"ד שלא מלו זה לא גנאי להם שלא עשו את הפסח כי היו ערלים וערלים גם אבותיהם אינם יכולים להביא קרבן פסח. וא"כ ל"ה גנאי להם כלל. והנה רש"י לקמן בפרשת בהעלותך הביא טעמו מהספרי וסתם ספרי זה דעת רבי שמעון כמבואר בסנהדרין פו: ור"ש אינו דורש מעולם את האות ו כמבואר במנחות מא: וא"כ לשיטתו יכול למול בלילה ולכן אומר רש"י דהוי גנותם של ישראל. אבל בגמ' בפסחים זה דעת רב ורב הלא ס"ל שדורשין ו וא"כ אסור לעשות מילה בלילה וא"כ למה התורה כתבה קודם את מנין בניי ואח"כ את קרבן פסח שהיה בראשון דהרי אין זה גנות לישראל כי רובם פטורים מקרבן פסח משום מילת בניהם, ולכך מתרצת הגמ' דאין מוקדם ומאוחר בתורה. ושלל לא יחסר.

א. ב. שאו את ראש כל עדת ישראל למשפחתם לבית אבותם. משמע מכאן דלמשפחותם לבית אבותם הוא דבר אחד וכן מבואר ברש"י. והנה להלן ד לד לגבי שבט לוי כתוב ויפקוד וגוי' למשפחותם ולבית אבותם משמע דבית אבותם הוא דבר נפרד מלמשפחותם, וכן להלן ג טו כתוב פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחותם והיינו שהקדים קודם בית אבות למשפחה בשונה מכאן שהקדים משפחה לבית אבות, ומה הטעם בכל זה? וי"ל דשבט לוי היו צריכים לדעת את בית אבותם ולא הספיק לדעת רק איזה שבט הם והוא בכדי לחלק למשמרות שהיו מחולקים לפי בתי אבות (רמב"ם ג ט מכלי המקדש) ולכן חילקו אחד מהשני בגלל שהוא שני עניינים שצריך לידע אותם, משא"כ בשאר השבטים זה לא משנה כלל מי הבית אבות לכן נאמר שזה אחד. הגר"ז.

א. ב. שאו את ראש עדת בני ישראל וגוי' במספר שמות. יש להקשות דלכאורה המילים במספר שמות הן מיותרות ובשב"מ הוצרך לזה? וי"ל ע"פ הגמ' ביומא כב: רבי יונתן רמי כתיב והיה מספר בניי כחול אשר על שפת הים, וכתוב אשר לא ימד ולא יספר? מתרצת הגמ' כאן בזמן שישראל עושים רצונו אז לא ימד ולא יספר, כאן כשאין עושים רצונו אז היה מספרם כחול אשר על שפת הים. ויש להקשות ע"ז איך יכול להיות שאם ישראל לא יעשו רצונו אז מספרם ייספר ואם יעשו רצונו אז מספרם יהיה רב שלא ייספר באותו הרגע, הרי צריך זמן בשביל להתרבות ואם ברגע יעשו רצונו האם יתרבו עד לבלי מספר? וי"ל ע"פ מה שמצינו שצדיק אחד שקול כנגד הרבה אנשים וכמו שמצינו ביהושע ז ה ויכו אנשי האי כשלושים ושהה איש ואמרו חז"ל בסנהדרין מד. שזה הולך על יאיר בן מנשה ששקול כל' אנשים. וא"כ נמצא שבזמן שעושים רצונו כ"א שקול כעשרות אנשים ולכן זה מספר שלא יספר כי חול הים מוכפל בעשרות. וא"כ י"ל שזה כוונת הפסוק במספר שמות, שרק שמותיהם יש להם מספר אבל הם עצמם אין להם מספר. אבני שוהם.

א. ב. שאו את ראש וגוי' כל זכר לגולגולותם. התורה בפרשתנו מונה את שמות בני ישראל, ואח"כ את הלוויים והבכורים. בישראל מוזכר לגולגולותם ובלוויים ובבכורים פרק ג פסוקים טו מ לא מוזכר לגולגולותם. והסיבה לכך, אומר ר"י איבשיץ ע"פ מנחות לז', מי שיש לו ב' ראשים הוא טריפה ולא יחיה יותר משנה, וא"כ לוויים ובכורים שסופרים אותם מבן חודש לא מונים גולגולות, כי מי שיש לו ב' ראשים הוא טריפה, ובבן חודש יכולים להיות כאלו ולכן כתב גולגולות, אבל במספר בניי ישראל שזה מבן 20 אז לא יכול להיות מישהו עם ב' גולגולות, לכן סופרים גולגולות, וזה רימזה התורה.

א ג. תפקדו אותו לצבאותם אתה ואהרן. בביאור הטעם שהוצרכו משה ואהרן ביחד לפקד את עם ישראל? אומר רבי יונתן איבשיץ שהטעם הוא משום שפקדו אותם ע"י מחצית השקל, ויש הלכה שצדקה נגבית בשנים.

א ח-ט. ליששכר וכו' לזבולון. יש לעיין מדוע כאן התורה הקדימה את יששכר לזבולון, בעוד שבברכת יעקב לבניו (בראשית מט יג יד) וכן בברכת משה לשבטים (דברים לג יח) הקדימו את זבולון? וי"ל, אומר האדמו"ר מסקולען, שבוודאי מעלתו של יששכר עולה על של זבולון משום שיששכר לומד תורה, וזבולון הוא המסייע, ולכן אצלנו בפרשה הוקדם יששכר שמעלתו גדולה (וכן בשמות הנשיאים, בפסוק כח, וכן בסדר הדגלים ריש פרק ב) משא"כ כשבאו לברכם אז הקדימו את זבולון, כי כשזבולון מתברך אז זה מועיל ליששכר, ויותר מזה, יששכר גם תלוי בברכה של זבולון, לכן בברכות זבולון הוקדם, שבברכתו כלולה ברכת יששכר.

א יז. ויקח משה ואהרן את האנשים אשר ניקבו בשמות. וברש"י הוסיף אשר ניקבו לו כאן בשמות. ויש לבאר כוונת רש"י דהנה יש להקשות למה לגבי הנשיאים כתוב שנקראו ע"י שמות. ואילו כל העדה כתיב ואת כל העדה הקהילו, והקהילו הכוונה בחצוצרות, הא גם הנשיאים דינא הוא שמקהילים אותם בחצוצרות כדכתיב להלן פרק י פסוק ד. וי"ל שכעת עדיין לא ידעו מי הנשיאים, אז לא היה שייך לתקוע בחצוצרות כי אף אחד לא ידע שהוא נשיא, ולכך כאן הוצרכו להקהילם בשמות וזהו כוונת רש"י אשר ניקבו כאן בשמות.

א מב. בני נפתלי. בכל השבטים מופיע ל לפני שם השבט והיינו לבני שמעון, לבני דן, וכו' ואילו בנפתלי כתוב רק בני בלי ל. והטעם י"ל ע"פ רש"י בכי תשא (שמות ל טז). שאומר שמניין בני ישראל היה שם וכאן אותו המספר בדיוק. לא נולדו ולא נפטרו מבני כלום. ושם כתוב שבני ישראל מנו 603550 א"כ כדי לדעת את מנין כל השבטים היו צריכים לחדש לנו כמה הם היו, אז כתבה התורה בצורה של חידוש ל. מאידך, נפתלי שהוא אחרון, אנו יכולים לחשב לבד ולדעת כמה שנשאר מהמניין של כי תשא לכן נכתב בלשון בני דהיינו שהם כך וכך כלשון שמודיעים על דבר ידוע. בשם ההפלאה.

א מד מה מו. אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל וגו': ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל: ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים. מי שיתבונן יראה שהמילה פקודים מוזכרת כאן ג"פ. בתחילה אלה הפקודים, אח"כ ויהיו כל פקודי, ואח"כ שוב ויהיו כל הפקודים, ורבים נתקשו להבין טעם הדבר. והביא ה'כתב סופר' תירוץ נפלא ע"פ הרמב"ן כאן. הרמב"ן ביאר ג' טעמים מדוע נפקדו בני ישראל לדעת מניינם. א. כדי שיבואו לפני הנביאים הקדושים משה ואהרן וישימו עיניהם עליהם לטובה ויבקשו עליהם רחמים. ב. כדי שיידעו מי ראוי לצאת למלחמה כדרך המלך שפוקד חילותיו בעת צאתו למלחמה, ג. להודיע חסדי ה' שבשבעים נפש ירדו למצרים ועתה הם כחול אשר על שפת הים עכ"ד. ולפי"ז, אומר הכתב סופר, כעת מבואר היטב מדוע הוזכרו 'הפקודים' ג"פ. בתחילה כתוב אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן, והיינו הטעם הראשון של הרמב"ן שמשה ואהרן ייפקדו כדי להזכירם לרחמים. אח"כ ויהיו כל פקודי וגו' כל יוצאי צבא, והיינו הטעם השני של הרמב"ן שהיה צריך לידע מי היוצא למלחמה. והפעם השלישית ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו' והיינו להודיע חסדי ה' שיצאנו שבעים נפש וכעת אנחנו 600 אלף.

ג א. ואלה תולדות אהרן ומשה וגו' נדב ואביהו. והקשה רש"י למה נדב ואביהו נחשבים כתולדות משה הא הם היו בני אהרן? ומתרץ רש"י שמשה לימדם תורה וכל המלמד בן חברו כאילו ילדו. ויש להקשות שהרי משה לימד את כל כלל ישראל תורה, אז נכתוב על כולם אלה תולדות משה כל כלל ישראל, וי"ל שהנפק"מ שתלמיד הוא כבנו זה לגבי דין ברא מזכה אבא, והיינו שזכות הבן מועילה לאב, וזה הכל רק אם הבן שווה יותר מהאבא, כמו אברהם שהציל את תרח והוציאו מגיהנום, אבל כשאבא יותר גדול מהבן אין לזה שום חשיבות, והנה כל ישראל משה היה גדול מהם לכן לא הוצרך משה שיתיחסו אחריו כי זה לא מועיל לו כלום, אבל נדב ואביהו דאיתא ברש"י שהיו יותר ממשה רבינו ובשביל זה הוא צריך את יחוסם אחריו, מדין ברא מזכה אבא.

ג ד. וימת נדב ואביהו וגו' ובנים לא היו להם. ובגמ' בסוף יומא איתא הרבה בנים היו לאהרן שראוים לישרף אלא שעמד להם זכות אביהם. יש להקשות מה הטעם שמתו נדב ואביהו ולא שאר בני אהרן, הרי המיתה שלהם הגיעה בעוון אביהם בעוון חטא העגל וא"כ הקטנים יותר צריכים למות כי דינא הוא שהקטנים נתפסים בעוון האב? וי"ל שאילו היו נשרפים אלעזר ואיתמר לא היה נשאר זכר לאהרן כי נדב ואביהו לא נשאו נשים, ולכן לקח הקב"ה את נדב ואביהו כדי שישאר זכר לאהרן, וזהו מאי דכתיב וימת נדב ואביהו, ולמה הם? משום שבנים לא היו להם.

שם. וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה. הנה בדברים ט כ על הפסוק ובאהרן התאנף ה' להשמידו ויתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא. אומר שם רש"י שהקב"ה רצה להשמיד כל זרעו של אהרן בגלל חטא העגל, ובזכות תפילת משה הקב"ה לקח רק את נדב ואביהו והשאיר את אלעזר ואיתמר דתפילת צדיק עושה מחצה. והנה יש להקשות דהכא כתיב שהם מתו משום שהקריבו אש זרה ולא משום עוון העגל? וי"ל ע"פ עירובין סג. שה'אש זרה' הכוונה שהורו הלכה בפני משה רבם שחייבים ע"ז מיתה. והנה על חטא העגל היו צריכים למות אלעזר ואיתמר שהיו הקטנים וכנפסק שבקללה מתחילים בקטן, ולא הבחירים והגדולים שהם נדב ואביהו. וכן נמי, מהטעם שהורו נדב ואביהו בפני רבם בלחוד לא היו מתים כי משה מחל להם כי הוא הרי התפלל שלא ימותו, והרב שמחל על כבודו כבודו מחול. וא"כ י"ל דמשה לא היה יכול למחול להם

כיוון שאם היה מוחל להם אז הוא יגרום שהקטנים ימותו וזה חב לאחרני. והעונש היה בעיקרו על חטא העגל, והטעם שזה נגזר על הגדולים משום שהורו הוראה בפני משה.

ג מ. פקוד כל בכור מבן חודש. וברש"י משיצא מכלל ספק נפל. ואילו לעיל אצל הלוויים בפסוק טו אומר רש"י משיצא מכלל נפל. וקשה למה כאן ספק נפל ושם נפל? וי"ל, אומר החת"ס, שאצל הלוויים משה רבינו שאל איך אני אדע מניין יונקיהם (רש"י פסוק טז) א"ל הקב"ה אתה עשה את שלך, ולכל בית מבתי הלוויים שהגיע, היתה בת קול מכרזת מניינם, וא"כ מובן שבלוויים זה נספר ע"י הקב"ה בבית קול, ואצלו אין ספק. משא"כ בבכורות שנספרו ע"י משה יצא מספק נפל. **ולפי דברי חז"ל אלו המובאים ברש"י מיושבת גם קושיית ר' יונתן איבשיץ** דלעיל למה אצל הלוויים לא כתוב לגולגלותם, משום שאצל הלוויים משה לא היה צריך למנות את הגולגולות עצמן אלא היה די לו במה שהכריזה הבת קול, משא"כ במניין בני ישראל.

ד ג. כל בא לצבא לעשות מלאכה. זה נכתב בעבודת בני קהת. ואילו בעבודות בני גרשון ובני מררי שנכתבו לעיל לא נכתב לעשות מלאכה. והטעם, אומר ה'אור שמח', משום דאיתא בשבת קנד. שעל איסור 'מחמר' אין חייבים סקילה כיוון שהוא לאו הבא מכלל עשה - 'למען ינוח שורך'. ולכן לא הוי כשאר לט' מלאכות של שבת שיש עליהם חיוב סקילה (וכ"ה ברמב"ם שבת כ א). ולפי"ז מובן, כיוון שבני גרשון ובני מררי עבודתם היתה שהיו נושאים את כלי המשכן ע"ג בהמות ע"כ זה נחשב רק ל'מחמר' ולא הווי כמו שאר מלאכות מלטי' מלאכות. משא"כ בני קהת שנשאו את כלי המשכן 'בכתף' והיינו מלאכת הוצאה, לכן נכתב בהם לעשות מלאכה.

ג מו – מת. ואת פדויי השלושה והשבעים והמאתיים העודפים על הלוויים מבכור בני ישראל ולקחת חמשת וכו' ונתת הכסף לאהרן ולבניו. פרש"י שלקחו מהם חמשת שקלים לגולגולת הואיל וכך הייתה מכירתו של יוסף עשרים כסף שהיה בכורה של רחל. ויש להקשות שהרי המוכרים של יוסף היו שמעון ולוי וא"כ מדוע כסף הפדיון שהוא כנגד המכירה הגיע לאהרן ובניו שהם משבט לוי והלא הם עצמם צריכים את הכפרה על המכירה כשמעון. אך יש לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל עה"פ הנה בעל החלומות הלזה וגוי' שאמרו השבטים עתיד זה להשאינו לבעלים – והיינו שעתידי ירבעם בן נבט לצאת מיוסף ויחטיא הוא את ישראל בע"ז, השיבם יוסף אתם עתידים לעשות אלילים אילמים לפני עגלי ירבעם, ופירש היפה מראה שכך הייתה תשובתו של יוסף לאחים שעוד קודם שיחטיא ירבעם בן נבט את ישראל בעגלים יחטאו הם בעצמם בעגל, וא"כ לשבטים אין תירוץ כי הם עצמם יחטאו בעגל, אך לשבט לוי שלא חטאו בעגל יש תירוץ ולכן קיבל את הכסף. ראיתי.

ג מז. ולקחת חמשת חמשת שקלים לגולגולת, ולהלן מח כתיב ונתת לאהרן ולבניו. יש להקשות אם זה ניתן לאהרן אז מדוע משה לקח שאתה לקח שאתה לקח לשם מה 'הטלפון השבור' הזה? וי"ל, אומר הפנים יפות, דדינא הוא שמתנות כהונה הן ממון שאין לו תובעים, ומצי למימר רצוני ליתן לכהן אחר, אבל איתא בקידושין כט שזה הכל הכהנים אבל ב"ד יכולים להוציא ממון הפדיון אפי' ממשועבדים, וא"כ כאן אהרן לא היה יכול לקחת כי זה לא שלו והוי ממון שאין לו תובעים, מאידך גיסא משה שהיה לו דין של ב"ד יכל לקחת הממון, ולכך כתוב ולקחת על משה.

ד יט. וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. הנה בברכות י. איתא שישעיהו אמר לחזקיהו כיוון שאתה לא נושא אישה אתה תמות ולא תחיה, וביארה הגמ' שהוא ימות מהעולם הזה ולא יחיה לעולם הבא. והכל בגלל שלא נשא אישה. אומר רבי רחמים הכהן שד"ץ מרומז כאן, המילה וזאת הכוונה לאישה כדכתיב זאת הפעם עצם מעצמי. וא"כ זאת עשו, דהיינו שתקחו אישה, ואז לא יקרה לכם כמו שקרה לחזקיהו אלא תחיו ולא תמותו.

וארטים למגילת רות

מגילת רות. הגמ' בב"ב יד' אומרת למה נקרא שמה רות משום שממנה יצא דוד המלך, שריוהו לקב"ה בשירות ותשבחות. שואל הגאון איפה רואים את הטעם הזה בשם רות? ומתוך שמכיוון שלפני שהתגיירה היתה חייבת בז' מצוות בני נח, ולכשהתגיירה נוספו לה עוד תר"ו מצוות להשלמה לתרי"ג, ממילא היתה ראויה לשם תרו, אך מכיוון שיצא ממנה דוד שריוהו לקב"ה בשירות ותשבחות שינו סדר האותיות מתרו לרות.

א א-ג. ויהי רעב בארץ וגו' ויבאו שדי מואב ויהיו שם, וימת אלימלך. הגמ' בב"ב צא. אומרת דהטעם שנענשו אלימלך ומחלון וכליון מפני שיצאו מהארץ לחו"ל. ויש להקשות הא יצאו בגלל שהיה רעב בארץ ומבואר שם בגמ' שבשביל פרנסה מותר לצאת לחו"ל? וי"ל ע"פ המבואר בע"ז יג. (תוד"ה ללמוד) שכל הטעם שמותר לצאת הוא רק אם דעתו לחזור, והנה כאן כתוב ויהיו שם, והיינו שנשארו לגור שם, וא"כ י"ל שמשום הכי מתו. רבי חיים פינשטיין.

א ה. וימותו גם שניהם מחלון וכליון ותשאר האישה משני ילדיה ומאישה. יש להקשות מה נזכרנו כעת שגם אישה מת, הא בפסוק קודם מבואר שהיה זה עשר שנים אחרי מיתת אלימלך? וי"ל, ע"פ רש"י בפרשת ויגש, ששם אמר יעקב ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שיבתי ברעה שאולה, כותב רש"י עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם על אמו ואחיו ואם ימות זה דומה עלי ששלושתם מתו ביום אחד. וא"כ י"ל שכל זמן שהילדים היו חיים היא התנחמה בזה על מות בעלה, וכעת שמתו הילדים דומה עליה שמתו שלושתם ביום אחד. רבי חיים פינשטיין.

א יז. באשר תמותי אמות ושם אקבר. וברש"י כתב שנעמי סיפרה לרות על ד' מיתות ב"ד והשיבה רות באשר תמותי אמות. אמרה נעמי שני קברים מתוקנים אחד לנסקלים ונשרפים, ואחד לנהרגים ונחנקים, השיבה רות ושם אקבר. ויש להקשות למה לא אמרה באשר תקברי אקבר כמו שאמרה קודם לגבי המיתה? וי"ל דאיתא ביבמות מו. דחייבי מיתות נקברים בקברות מיוחדים ולאחר שנתעכל הבשר מעבירים אותם לקברי אבותיהם, וא"כ י"ל שלרות לא היה קברי אבותיה כי הייתה גיורת ולכן ושם אקבר לנצח בשונה מנעמי שדינה היא שנקברת אח"כ אצל אבותיה. עיון יעקב.

א יח. ותרא כי מתאמצת ותחדל לדבר אליה. מה היא ראתה בהתאמצות יותר מכל הלחצים שהיא לחצה עליה ללכת עימה קודם לכן. וי"ל ע"פ ב"מ שר"ל היה גיבור וברגע שקיבל ע"ע עול תורה הוא נחלש כי תורה מתשת. וזה מה שהיא ראתה כאן שהיא נחלשה סימן שקיבלה ע"ע עול תורה חיד"א. אומר רבי משה הלברשטם שזה מה שכתוב בפזמון של שבת: ובאו כולם בברית יחד וכו' ברוך הנותן ליעף כוח. מה זה קשור? וי"ל שאחרי שקיבלו תורה תש כוחם ואנחנו מודים לה' ברוך הנותן ליעף כוח.

בפרק ג' מסופר שרות אמרה לבועז אני רוצה להינשא לך, ובוועז ענה לה: יש קרוב משפחה שיכול לגאול אותך עוד לפני כי הוא יותר קרוב ממני. ובפסוק יג: ליני הלילה והיה בבוקר, אם יגאלך טוב יגאל, ואם לא יחפוץ אני אגאלך. והנה בהמשך מגיע בוועז לטוב ושואל אותו (בתחילת פרק ד') חלקת השדה וכו'. ויש להקשות במקום לומר לו לגאול את רות הוא מדבר אתו על שדה? וי"ל הנה ידוע שיש סתירה. לעיל פעם אחת כתוב שרות הייתה אשת מחלון ופעם אחת כתוב אשת כליון? ואומר החיד"א שהיא הייתה נשואה לשניהם, בתחילה למחלון וכשמחלון מת, כליון ייבמה. וכיוון שכך היא נקראת קטלנית לפי שיטה אחת, וכתוב כי אף שאסור לשאת אשה קטלנית, מותר לייבם אותה ולא חוששים שימותו, כי זכות המצווה מגנה על המייבם. וא"כ י"ל שבועז הציע לטוב לגאול את השדה כדי שיקיים מצווה וע"י זה יוכל להתחתן עם קטלנית.

רות ג א. ותאמר לה כלתה אבקש לך מנוח. יש לומר בדרך צחות דאיתא בחז"ל שלבועז מתו 60 ילדים בחייו כי הקפיד עליו ה' שלא הזמין את מנוח לשמחת נשואי בניו ובנותיו כי אמר היות שלמנוח אין ילדים א"כ לא יזמינו כי אין לו אפשרות להחזיר טובה ולכן היתה קפידא על בוועז, ורות טענה לנעמי מה יצא לי אם אנשא לבועז הרי לא יתקיימו צאצאינו כמו שלא התקיימו עד היום צאצאי בוועז. אמרה לה נעמי אבקש לך מנוח, דהיינו אני כן אזמין את מנוח אל השמחה וא"כ יתקיימו בנינו.

רות ג ט. ופרשת כנפך על אמתך: אומר רש"י דהוא לשון נישואין. יש לעיין מה טעם נקטה בלשון כזה ופרשת כנפך? וי"ל דהנה דואג וסיעתו ס"ל שמואבית הוא מחייבי לאווין. וא"כ קשה איך בוועז נשא חייבי לאווין. התשובה ע"כ אומר המהרש"א ביבמות עז. משום שבועז היה הגואל, ועשה דיבמה דוחה ל"ת דמואבית. וזה מה שרמזה לו רות לבועז כי הדין של עשה דוחה ל"ת ילפינן מציצית וזה מה שרמזה במילה **כנפך**. מלא עומר.

רות ג טו. וימד שש שעורים וישת עליה ויבא העיר. יש לעיין מה המיוחד בנתינה של שש שעורים שהיה הכתוב צריך לציין זאת, וזה כמו אחד שיתן לכלה שש סוכריות הרי וודאי שזה ישמע מגוחך באם נציין זאת. וי"ל ע"פ כתובות ח. אמר ר"פ מכי רמי שערי באסינתה וברש"י מנהג היה בבתי ישראל שלפני החתונה היו שורים שעורים לעשות מהם משקה ומעשה זה שימש כהתחלה של ההכנות לחתונה, וכעת י"ל שאין כאן חשיבות במספר שש, אלא מספר השעורים המועט בא כדי לציין שהם רמז לכך שהוא מוכן לשאת אותה.

ד א. פלוני אלמוני. פרש"י הטעם שנקרא כך משום שהיה אלמן מדברי תורה כי לא ידע הדין מואבי ולא מואבית. ויש להקשות מה טעם נקרא גם פלוני, כי רש"י רק פירש הפרוש אלמוני שהוא אלמן מד"ת? וי"ל, אומר רבי חיים פינשטיין, דהנה הגר"ז מבאר דבדין עמוני ולא עמונית יש תרתי א. שזה דרשה ב. זה הלכה למשה מסיני. ונמצא שהגואל טעה בתרתי גם בדרשה וגם בהלכה. וא"כ זה שלא **ידע** ההלכה קראו פלוני שזה לשון מכוסה ונעלם כדפרש"י שנעלמה ממנו הלכה. וזה שלא **דרש** הדרשה כינהו אלמוני כי זה היה יכול לדרוש מעצמו ומשום שלא דרש כן הרי הוא אלמן מדברי תורה שאינו יודע לדרוש.

ד ט-י. עדים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאבימלך.. וגם את רות המואבית אשת מחלון קניתי לי לאישה. כאשר נשא את רות ביקש בוועז מהעדים שיעידו שהוא קנה את כל נכסיו של אלימלך וגם נשא את רות אשת המת. ויש להקשות מדוע כשדיבר על הנכסים אמר קניתי, ואילו כשדיבר על רות אמר קניתי לי שהמילה לי היא לשון לעולם. תירץ ע"כ רבי חיים קניבסקי שההבדל הוא פשוט, כי כל הנכסים קנה בוועז עד היובל ולכן לא אמר לי, משא"כ את רות הוא קנה לנצח.

ד יא. ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה. יש לעיין למה לא הזכירו כשרה ורבקה כמו תמיד שמזכירים את כל האמהות? וי"ל כדי שבועז לא יתבייש במעשה רות שירדה אליו הגורן בחצי הלילה. לכן הזכירו שגם אצל רחל ולא היה מקרה דומה, אצל רחל שאמרה הבה לי בנים, ואצל לאה שאמרה אלי תבוא כי שכור שכרתיך. ואמרו זאת משום שכוונתם הייתה להעמיד תולדות של שבטים, ואכן זכו לכך. אותו הדבר, זאת היתה כוונתם של בוועז ורות. ולפי"ז מובן ביתר שאת מה הוסיפו אח"כ בפסוק יב. ויהיה ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה. כי שם רואים שאפי' שהיתה זרה ליהודה ועדיין לא נשאה היא עשתה כנ"ל כדי להעמיד את הצדיקים.

עו"ל דהנה מצינו ביבמות עו : שרצו לפסול את דוד מלבוא בקהל משום שהוא מזרעו של רות, ואמרין בגמ' עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית והטעם בזה משום דדרשינן טעמא דקרא ובקרא כתיב דהטעם דעמוני אסור לבוא בקהל הוא משום שלא קידמו אתכם בלחם ובמים, ואומרת הגמ' כיוון שזה הטעם אז זה פסול רק באיש שדרכו לקדם, אבל אישה כל כבודה בת מלך פנימה ואין דרכה לקדם, ולכך עמונית ומואבית אין להם את הפסול. ועניין זה בדיוק שייך גם ברחל ולאה שכידוע היו אחיות ואסור לשאת ב' אחיות והטעם שיעקב נשא אותן משום דדריש טעמא דקרא ואישה אל אחותה לא תקח לצרור שלא יהיו לך לקוחין בשעה שנעשו צרות זו לזו, והיינו שהטעם שאסור לשאת ב' אחיות הוא בכדי שלא ישנאו אחת את השנייה. והנה יעקב ראה שרחל לא שונאת ללאה כי היא גילתה לה הסימנים וא"כ ל"ש בזה טעמא דקרא ולכן נשאה. ולכן אמר בועז, כרחל ולאה שמצינו שדורשים טעמא דקרא ובמקום שאין הטעם התירו, כך רות המואבית מותרת כי דורשים טעמא דקרא ע"ד אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים ובמקום שאין את הטעם התירו.

ד כב. וישי הוליד את דוד. מסופר בחז"ל, כשדוד המלך התמנה למלוכה דואג ואחיתופל רדפו אותו וטענו, קודם שיהיה ראוי לבוא בקהל, כי הוא נכד של רות המואבית וכתוב בתורה לא יבוא מואבי בקהל ה', אח"כ נדבר על מלוכה. דוד מאוד הצטער מזה, עד שנדרש באופן מוחלט ע"י תורה שבע"פ מואבי ולא מואבית. ע"כ הכל ידוע. אומר הגאון שד"ר רמז במזמוריו של דוד המלך מאוד יפה. כידוע התורה שבכתב ניתנה בדרך של וידבר ה' ואילו תורה שבע"פ הוא בדרך של אמר רבי... ז"א שהתורה היא בדרך של דברים. ואילו תורה שבע"פ היא בדרך של אמירה. וז"מ שאומר דוד שרים רדפוני חנם דהיינו דואג ואחיתופל ומדברך פחד ליבי דהיינו מתורתך שהוא בלשון וידבר, שכתוב לא יבוא מואבי בקהל ה'. שש אנכי על אמרתך דהיינו תורה שבע"פ דהוא מלשון אמר, ושם ביארנו מואבי ולא מואבית.. כמוצא שלל רב.

וארטים למתן תורה

חג השבועות: הנה איתא דהכל מודים דבעצרת בעינן לכס. ונ"ל שהטעם הוא משום דאמרין בפסחים סו: דהטעם דבשבת בעינן לכס משום דשבת הוא יום חנוכה הבית כי ביום זה נגמר בניינו של עולם. ובאותו היום יש דרך לעשות יום טוב. ולפי"ז מובן ג"כ שיום מתן תורה זה היום שנחנך העולם, כי הגמ' בשבת פח אומרת שהקב"ה התנה עם מעשה בראשית שאם יקבלו ישראל את התורה מוטב ואם לאו יחזור העולם לתוהו ובהו, וא"כ עיקר חינוך הבית נעשה ביום קבלת התורה כי עד אז זה היה תלוי ועומד.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. לכאורה זה תמוה האם רבי יוסף היה גאוותן חלילה? כה"ק בבאר היטב. וי"ל שיש לשאול למה חוגגים את קבלת התורה בשבועות, הרי הלוחות שניתנו בשבועות נשברו, ורק הלוחות השניות שנתנו ביו"כ שאח"כ נשתמרו, וא"כ מן הראוי ששבועות יהיה ביו"כ? וי"ל שגם שברי לוחות הם כלוחות, והרי ידוע שרב יוסף שכח תלמודו (נדרים מא.), וזה מה שהוא בא לומר ששבועות מגלה לנו שגם השוכח תלמודו הוא שווה... וראיה משבועות שחוגגים את נתינת הלוחות שנשתברו. וכמוני, אומר רב יוסף, שגם אנשים במצב שלי שווים לפניו.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. ולכאוי' מסתמא גם אם לא היה לומד תורה, היה איזה 'משהו' ולא רק אדם פשוט מהשוק, אלא י"ל שגילה לנו רב יוסף, שאף אם היה 'משהו' (איזה שר או נגיד וכדו') בשבילו זה שווה לסתם אדם מן השוק, ואין בזה שום מעלה, וכל מה שנתגדלתי ונתרוממתי זה רק בזכות ההוא יומא, שלמד תורה.

פסחים סח: אמר רב יוסף אי לאו ההוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא. יש לפרש עניין זה ע"פ עירובין נד אמר ר"א אלמלא לא נשתברו לוחות ראשונות לא נשתכחה תורה מישראל, והיינו כיוון שלוחות הראשונות נתנו בקול רעש גדול הם השתברו, ובלאו הכי כולם היו זוכרים היטב את התורה. והנה הגמ' בסוף ברכות אומרת שמעלתו של רב יוסף היתה שהיה סיני ולא שכח מילה אחת מהתורה. וזהו מה שאמר רב יוסף אילו לא היה ניתן תורה באותו היום בקולות וברקים אלא בבין השמשות בשקט ובצנעה (כדאיתא בשבת פו למה לא ניתנה התורה בלילה), כמה יוסף איכא בשוקא והיינו שהיו הרבה יוסף בשוק, כי כולם לא היו שוכחים תלמודם. ימין יוסף.

התורה ניתנה בשבועות אבל מצוות השבת ניתנה במרה. חוקותיה במרה. (שמות טו כה וברש"י שם), והטעם ששבת ניתנה במרה קודם מתן תורה? י"ל שהקב"ה הציע את התורה לכל האומות, ויכול היה להיות שאחת האומות תסכים לקבל את התורה. אבל את השבת הקב"ה רצה לתת רק לבני ישראל כי אות היא ביני וביניכם. לכן נתן את השבת עוד קודם נתינת התורה. ולכן אנחנו מזכירים בשחרית של שבת, ולא נתנו ה' אלוקינו לגויי הארצות. ולכאורה הרי גם את כל התורה הוא לא נתן להם? אלא י"ל שבשונה מהתורה שהוא כן הציע לגויים את השבת הוא לא הציע אלא נתן לבני"י קודם לכן.

ויתיצבו בתחתית ההר. איתא בגמ' שבת פח. מלמד שכפה עליהם הר כגיגית, וקשה הרי הם אמרו נעשה ונשמע וא"כ מדוע הוצרך לכפות עליהם הר כגיגית, הרי כבר אמרו נעשה ונשמע. אז יש ע"ז את התשובה הידועה שמובאת במדרש תנחומא שיש תורה שבכתב ויש תורה שבע"פ. עו"ל, אומר החידושי הרי"ם, שבכדי שלא יוכל לשלח אותנו כל ימיו הוצרך לכפות הר, כדיני אונס אשה שנכתב ע"ז לא יוכל לשלח כל ימיו.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

איני דר אלא במקום תורה: בפרשת שבוע פירש רש"י וסמוכין להם דגל מחנה יהודה, והחונים עליו יששכר וזבולן, טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשו גדולים בתורה, שנאמר יהודה מחוקקי, ומבני יששכר יודעי בינה וגו' מאתים ראשי סנהדראות, ומזבולן מושכים בשבט סופר. ולעומת זאת בפסוק כט כתב על הפסוק משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה כתב רש"י: וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה אוי לרשע ואוי לשכנו לכך לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלוקתם. רואים כאן כמה כח ההשפעה של הסביבה שהוא גר שם, אם הוא גר במקום תורה ושת"ח מצויים שם הוא מושפע מהם לטובה, וחלילה אם הוא גר במקום שאינו מקום תורה הוא מושפע מהם לרעה. וידועים דברי הרמב"ם בפ"ו מהלכות דעות ה"א: דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים וליישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע, ואומר אשרי האיש וגו', וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ובפרקי אבות פ"ו מ"ט: אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום, אמר לי רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה. ובאבות דרבי נתן פרק י"ד מסופר על ר' אלעזר בן ערך שהיה גדול תלמידיו של ר' יוחנן בן זכאי ולמרות זאת לא נתגדל שמו כמו חביריו כי הלך לדור במקום שאינו מקום תורה, ובשבת קמז: מובא ששכח שם תלמודו עד שהוצרכו להתפלל עליו שיחזור לו תלמודו. החזון איש בקובץ אגרות סג כותב דברים ברורים אודות החובה לדור במקום תורה: מכתבך הגיעני, והנני להגיד לך דעתי, כי לא נכון לפניך לנסוע לארץ הקודש, כי אין לעזוב בימינו את ארץ רוסיה אשר רוב בניין ישראל נחתים בארצה, ועיקר משכן התורה בארץ הזאת, ומצות חנייתה היא גדולה ממצות חניית ארץ הקודש, ואך פה ראוי לאיש צעיר לעלות בתורה למעלה למשכיל. ובארץ הקודש - ד' ישיב שבותה בקרוב במהרה בימינו, אמן - אין מקום מסוגל לזה כאשר יעיד הנסיון. ואולי גם תנאי החיים הקשים שמה הוא סיבה לזה, וזה היה טעם הרבה גדולי הדורות שבחז"ל. וכמדומה שהאריך המהרי"ט בתשובה, כי חובה לדור בארץ ההיא שישירות הקדושות בנויות בה אשר מהם תצא תודה וכו'. ובדאי ארץ רוסיה היא בבחינה הזאת שאף אם כבר הוא בא"י מותר לצאת לחז"ל, מי שהוא בעניין לימוד התורה ויוצא לתכלית זה. ואני אומר לך בייחוד כי כל שלא התכוון לימודך על אופן ראוי ומשוכלל אין ראוי לפניך לעלות לארץ הקודש ר"ל לעזוב את ארץ גלותינו. גם אפשר להרבות תורה בישראל פה משם, וכל אדם הוא מחוייב התקווה לזה. **רא"א דסלר** כתב במכתב וז"ל: כשבאתי למרגית, תיכף נוכחתי שאני צריך לחפש מקומות להחבא, למען אשתמט מלפגוע ולראות בפריצות והפקרות המלאים על כל גדותיהם. כמובן ברחתי ונחבאתי כי מתועבה הפריצות בעיני, אכן בהיותי לבדי חשבתני האם יש חשש כי אלמוד ח"ו ממעשיהם הרעים ועוד בהרחבה שם עד שאביו כתב לי מכתב בזה"ל: התורה גלתה לנו סוד כמוס בכוחות הנפש מקור משחת נורא, שכל מה שהאדם רואה השחתת אחרים יתנוצץ גם יתעורר בקרבו הרצון והכוסף לעשות ג"כ כזה, ואף כי ידע ויבין עד כמה רע ומר הדבר ההוא וכמה גדולה ההשחתה גם ההפסד, אך כן הוא הטבע. ואם גם לא יאומן כי יסופר, אך כן הוא כלל הוא בידינו כי על דבר כוחות הנפש לא נוכל לבקש ולשאול איך הוא... נביא להלן סיפורים על גדו"י כמה הקפידו שיגורו אך ורק במקומות תורה.

סיפר האדמו"ר מטריסק שליט"א, בנו של רבי דב אייכנשטיין ראש ישיבת אתרי ומשכן התורה, על הנסיבות שהובילו את אביו בשעתו לעלות ולהשתקע בארץ ישראל, בה עלה ונתעלה בתורה עד שהיה לאחד מגדולי מרביצי התורה בדורנו. הדבר היה כרוך בסיפור מופלא שעמד מאחורי הקלעים באותה פרשה. וכך סיפר: בסוף שנת תשט"ז נוסד בירושלים כולל לאברכים צעירים בעלי כשרונות בעל רמה מיוחדת, וגם סכום המילגה היה גבוה בהרבה מהמקובל. בראש הכולל עמד רבי רפאל רייכמן. בשנת תשי"ז הצטרף לחבורה אברך אמריקאי בעל כשרון רב ומתמיד עצום בשם רבי דב אייכנשטיין, שהיה תלמיד של רבי אהרן קוטלר בלייקווד. אביו של רבי דב היה אחד הרבנים המפורסמים שכיהן כרב עיר גדולה בארה"ב, והקהילה היתה מאורגנת ועשירה מאד. האב ציפה זמן רב שבנו יתחיל לכהן ברבנות שם בתקווה שבמשך הזמן יירש את הרבנות המפוארת, אך הבן ביקש לנסוע קודם לשנה לארה"ק להתבשם מתורת ארץ ישראל ואז יחזור לארה"ב לקבל משרת הרבנות. באותו הזמן ההורים דאגו לספק כל צרכיו, וכעבור שנה ביקשו שיחזור לארה"ב, אולם הוא ביקש ארכה לעוד שנה וזו ניתנה לו. לאחר שנה נוספת שוב התחנן על נפשו שחשקה בתורה וביקש עוד שהות, וכך השתדל למשוך הזמן ככל האפשר, וההורים בלית ברירה הסכימו. בקיץ תשי"כ הודיעו ההורים והורי אשתו שעליהם לחזור לארה"ב לקבל את המשרה, בציינם שאם לא יחזרו בהקדם יפסיקו לממן את החזקתם, והם ישארו ללא דירה ואפשרות פרנסה. אשתו לא עבדה בינתיים, והתוכנית של הכולל הגיעה לסיום והכולל עמד להיסגר. באותו זמן עמדה אחות אשתו להתחתן בארה"ב, והם החליטו לחזור. הם כבר שלחו את הספרים לארה"ב. חלק ממכשירי החשמל נמכרו ושאר החפצים נארזו. ואז התערב ראש הכולל ואמר שאין להשלים עם העובדה שאברך כה מוכשר ייסע לקבל משרה שתמנע ממנו

לעלות במעלות התורה. הוא פנה לרבי אליעזר יהודה פינקל ששלח מכתב לאביו וביקשו שיאפשר לו להמשיך ללמוד בארץ. האב שיגר מברק תשובה שהסביר כי אין כאן ניתוק מהתורה אלא הוא נדרש לצורך רוחני ברבנות חשובה שיש בה זיכוי הרבים. גם הגאון מטשעבין התבקש להתערב בפרשה, ולמרבה הפלא אף הוא שלח מכתב חם לאביו וביקשו שיתן לבנו ארכה לשבת וללמוד בארה"ק, אולם קיבל תשובה דומה. בד בבד הוא נסע לרבי יחזקאל לוינסטיין שהכריע כי צריך להשפיע עליו שלא יסע, כשרבי דב התחיל לתאר את הלחץ הגדול של ההורים והמשפחה ובעיקר אשתו שמסרבת להישאר, אמר לו רבי יחזקאל: השיב המשגיח: האם שכחת מה קרה לאדם הראשון כששמע לקול אשתו? וכשאמר שבלא עזרת ההורים אין אפשרות להתקיים וההורים מתנגדים בכל תוקף, השיב רבי יחזקאל: אביך שהינו איש תורה עוד יבא הנה לארץ לנשק אותך על שנשאת כאן. הדברים נשמעו כה רחוקים מהמציאות השיחה לא הביאה תוצאות, הוא נכנס לרבי אליהו לופיאן אף הוא התרגש ואמר שצריך לעשות הכל כדי שישאר בארץ, וכך אמר לו כאן במקום זה אתה מסוגל לשבת ולעלות במעלות התורה כאחד הגדולים, משא"כ שם גם כשתהיה רב לא תוכל למנוע שיעברו עבירות. הוא התחיל להתנצל שאשתו לא מוכנה להישאר כאן, ורבי אליהו שלחו שיקרא גם לאשתו וישוחח עם שניהם. כשאשתו נכנסה, קם בפניה מלא קומתו. היה זה מחזה מרהיב לראות הצדיק הישיש קם בפני אישה צעירה. גם האישה נדהמה. 'את ודאי מתפלאת על שקמתי לכבודך', אמר, 'אך דעי שיש לך בעל ת"ח שעתיד לגדולות ואשת חבר כחבר, אך ח"ו שלא תמשכו לארה"ב, כי אז האחריות הגדולה מהתוצאות תרביץ עליך. אשתו של רבי דב הגיבה ואמרה: 'הנה אבי מורי ת"ח ורב, מורי חמי ת"ח ורב ראשי בעיר גדולה, ושניהם מצווים עלינו במצוות כיבוד אב לחזור לארה"ב ולקבל הרבנות, לדעתם יש בכך שליחות גדולה לריבוי כבוד-שמים, איך אפשר להתנגד לכך?! בתשובה לכך פתח דברי הרמב"ם והקריא בהטעמה: דרך בריית אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים וכו'. רבי דב ואשתו ישבו ובכו. וכאשר נשאל ומה יהיה הלאה, השיב, אין ספק שההורים יתפייסו בקרוב מאד. עוד תראו שאביך יבוא הנה לנשק אותך על שנשאת בארץ. מילה במילה כדבריו של רבי יחזקאל לווינסטיין. אחרי שהבטיח להם בסבלנות שעה ארוכה, הוא עמד ודרש מהם במקום תשובה החלטית. אמרה האישה אני מקבלת עלי מה שבעלי יאמר ובעלה אמר: אנו מקבלים דברי הרב, קם ר"א ובירכס בחוס רב. כשחזרו לביתם החלה המבוכה הגדולה, כי היו כאלה שהתערבו ולחצו הפוך, ואז בדרך פלא התפנתה משרת ר"מ בשיבה בירושלים, ולמרות שהיו עליה הרבה קופצים זכה בה רבי דב, שהלך לתחנת דואר ושלח מברק להוריו ובו הודיעם שקיבל משרת ר"מ בירושלים והחליט להישאר בארץ. למחרת התקבל מברק מהאבא המאוכזב, אך למרבה הפלא, כעבור יום הגיע מברק נוסף: 'מזל טוב, מאחלים לכם הצלחה רבה ושמחים על החלטתכם להישאר בארץ... ראו בחוש דבר בלתי טבעי: אביו קנה לו דירה יפה בשכונת בית וגן בירושלים, והעביר בקביעות סכומי כסף גדולים לפרנסת הבית. כעבור כמה חודשים הגיעו הוריו לביקור בארץ, ואביו התבטא: באתי לנשק את בני על כך שהוא נשאר בארץ. בדיוק אותן המילים שהשמיעו שני גדולי ישראל שניבאו העתיד להיות.

בעת מסעו של בעל ה'כלי חמדה', לארצות הברית, כדי לאסוף כסף לשיבה ב'וורשא', הוצע לו לשמש כרב באחת מהעיירות, בהן נשא דרשה מאלפת ששבתה את לב השומעים. ראשי הקהילה דיברו על ליבו שייאות להזמנתם לשמש כרב בקהילתם, אך הוא סירב. גם כאשר הוצעה לו משכורת גדולה מאוד, הוא עמד בסירובו ואמר: 'איני דר אלא במקום תורה. ראשי הקהילה התפלאו לשמע תשובתו של הרב: מדוע הרב חושב שהמקום כאן אינו מקום תורה? הרי יש לנו כאן מתיבתא, ישיבה קטנה, שעורי תורה ועוד כהנה וכהנה השיב רבי מאיר לראשי הקהילה: המשנה באבות מספרת: אמר רבי יוסי בן קיסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתי לו שלום. אמר לי, רבי, מאיזה מקום אתה. אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה. הבה נבין! איך ידע רבי יוסי בן קיסמא שמקומו של אותו אדם שהציע לו לדור עמו, אינו מקום תורה? שאל הרב את בני שיחו. אלא המשיך הרב כיון שכשביקש ממנו לבוא לגור עמו, הציע לו מיד אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, ידע רבי יוסי שבמקום זה אין תורה, כי במקום של תורה, לא מדברים מיד על כסף וזהב, כי אם כסף וזהב עומדים בראש מעייניו, סימן הוא שאין זה מקום של תורה. אם הייתם מבקשים ממני אמר להם הרב שאבוא לשמש אצלכם כרב כדי שאחזק אתכם בתורה וביראת שמים, היתה זו סיבה לבוא אליכם, אבל כיון שהצעתם לי בראש ובראשונה כסף, כנראה שאין מקומכם מקום תורה.

בספר לקח טוב לחומש דברים הביא את הסיפור הבא: סיפר רבי משה מרדכי שולזינגר על תלמיד חכם גדול ויקר שהיה גר שנים רבות בסביבה חילונית. במשך זמן זה עמל ויגע רבות בשמירה על בניו לבל יהיה להם קשר עם הסביבה. ביתו היה בית בודד, בלי שכנים, ואת החצר שסביב הבית הקיף בגדר עם שער ומנעול. כאשר היו הילדים יוצאים, היה אביהם מלווה אותם לשמור שלא יתחברו עם ילדי הרחוב. מובן שטירחה רבה זו היתה קשה לו מאד בנוסף לביטול תורה הגדול שנגרם לו מכך. יום אחד הגיע האיש למסקנה שאי אפשר לגדל ילדים לתורה וליהדות אמיתית במקום ההוא והחליט לעבור למקום תורה. כאשר נודע הדבר לידידיו, מנכבדי היהדות החרדית במקום מגוריו, נזדעקו ובאו אליו בטענה שאל לו להפקיר את המקום

ועליו להתחשב גם בחיזוק יהדות התורה שם. מלבד הנזק הישיר שייגרם למקום על ידי העדרו, ממנו יראו רבים ויעשו כמוהו. על כן בקשו ממנו שיישאר בשב ואל תעשה. השיב להם: צריך אני להציג שאלה חמורה זו לפני הרב מבריסק. קם האיש ועלה ירושלימה, נכנס אצל הגרי"ז והציע לפניו את כל הענין. מצד אחד העלה את הטענות כנגדו ומאידך טען שנראה לו שלמען חינוך ילדיו מוכרח הוא לעקור למקום תורה. השיב לו הרב מבריסק: טעות היא לחשוב שרק בשביל חינוך הבנים צריך לעבור לגור במקום תורה, הרי בשביל האידישקייט שלו בעצמו עליו לעזוב את הסביבה החילונית! הרי גם לו בעצמו יש נזק ממה שרואה במקום מגוריו, לא רק לבנים! כי על ידי ראייה רעה עלולים להיות מושפעים לרעה ח"ו. וכל זה בא ללמדנו עד כמה יש להתרחק מסביבה רעה נמצא איפוא שלא רק בגלל חינוך הבנים, אלא גם עבור האידישקייט של הוריהם יש להתרחק מהסביבה הפוקרת, לפי שהרואה דברים רעים נמצא בסכנה. הוסיף הגרי"ז ואמר: החפץ חיים ראה פעם ביום שבת קודש אוטובוס נהוג על ידי גוי עובר ברחוב בראדין. מיד נזדעק ואמר: אוי! השבת מתקררת אצלי! ואמנם אצל החפץ חיים השבת לא התקררה, אבל אצלנו היא מתקררת.

מטה זבולון: בגודל הזכות להיות זבולון. ולאדיק גרודצקי היה צעיר שאפתן ונמרץ, עת החל בחייו העסקיים. הוא הקים את חברת המאחד שמה הקודם של אגד, ואחר כך ייסד את תאגיד אמקור אמפא. הוא נחשב לעילוי עסקי שעשה הון רב, אולם להצלחתו העסקית יש שותף סמוי. וזה דבר המעשה: היה זה כשעלה בדעתו של רבי בן ציון מובשוביץ להקים את ישיבת השרון בהרצליה, והוא חיפש שותפים שיתרמו מהונם לרכישת הקרקע ולהקמת הישיבה. הוא פנה לסוחר הצעיר ולאדיק והלה נענה בחפץ לב, ותרם סכום נכבד לרכישת הקרקע ואף להקמת הבניינים. באחד מימי הפורים, ערך הרב מובשוביץ סעודת פורים גדולה לתלמידי הישיבה, והזמין את שותפו ולאדיק, התומך הגדול של הישיבה, להשתתף בסעודה. ולאדיק הגיע, ממש בעיצומה של השמחה החל ולאדיק מתלונן על כאבי בטן שתקפו אותו. עד שיצא למנוחה בבית. כעבור כמה ימים, התקשר ולאדיק אל הרב, וביקש ממנו שיבוא ללשכתו. שם הוא סיפר שזה לא סתם כאב בטן, גילו גידול ממאיר בקיבתו. כפי שאני מבין מהרופאים, אני חי כיום על זמן שאול, בכל רגע שחולף אני צועד לקראת מותי. פתאום, התפרץ ולאדיק העשיר בבכי ואמר: 'ראש הישיבה! אני בקושי בן 40 עוד לא חיתנתי אף ילד, ואני בשיא תנופתי העסקית! רק המחלה הארורה הזו משבשת אותי לחלוטין, ובעצם רומזת שימי בעולם הזה הסתיימו!' ימים ספורים אחר כך, נערכה בישיבה שמחת ברית מילה, ה'סטייפלער' הוזמן לשמש כסנדק. לאחר הברית ביקש הרב מובשוביץ להראות לסטייפלער את בנייני הישיבה, והחל מסייר עמו כשהוא מראה באצבע על היכל הישיבה, על חדר האוכל, חדרי הפנימיה וחדרי השיעורים, כשבכל אחד מהמקומות הוא מציין כי המקום נבנה בתרומתו של יהודי תומך תורה נלהב בשם ולאדיק גרודצקי. כשהסיר הסתיים, התכופף ראש הישיבה אל ה'סטייפלער' ואמר: 'ויהודי זה, תומך התורה שהוביל את הקמת הישיבה והחזקתה שרוי בצרה נוראה, מחלה קשה מאיימת על חייו! והרופאים מיואשים מחייו!': ה'סטייפלער' הקשיב ולכשסיים הרב מובשוביץ את דבריו הוא אמר 'הוא מחזיק תורה, אז יש לו זכויות. המחלה תיעלם, הוא ישיא את ילדיו, יצליח בעסקיו ויזכה לתמוך בישיבה עוד ועוד!' ראש הישיבה התרגש, ומיד לאחר שנפרד מה'סטייפלער' מיהר להתקשר ולבשר. אולם ולאדיק, שהיה נתון בלחץ ובמתח, רק הפטיר 'הלואי, וביקש מהרב מובשוביץ להתלוות אליו לבית החולים, כי עליו לבצע צילום נוסף שיעקוב אחר התפתחות המחלה. כשגרודצקי יצא מהצילום, לאחר כמה דקות יוצאים הפרופסורים ומבשרים שהגידול נעלם לפליאת ולאדיק הראו הרופאים את הבדיקה הקודמת והבדיקה הנוכחית והראו איך הכל נקי, עוד ועוד בדיקות נעשו, ובכולם - הגידול איננו. נעלם. הוא הוסיף והאריך ימים, הצליח במסחרו והתעשר עושר רב, זכה להשיא את ילדיו בבריאות איתנה, וכמובן - הוסיף לתמוך בישיבה. מתוך דרשו.

מאמרי מוסר וסיפורים לחג השבועות

אהבת תורה: כשאדם לומד תורה והוא מבין את זה היטב אז באותו הרגע הוא נהיה לאדם מאושר שכל כסף וזהב לא ישווה להנאה הזאת. מסופר על רבי בן ציון פלמן שלמד מידי יום עם כל ילדיו, מהקטן ועד הגדול. הקריטריון שלו לבדיקת רמת ההבנה והידיעה שלהם היתה ההנאה והשמחה. מבחינתו, אם הבחין שהילד לא נהנה מהגמרא, הדקלום של החומר לא היה נחשב בעיניו לכלום. כי אם ילד מבין ברור במאת האחוזים - את השאלה והתשובה של הגמרא, את הרש"י ושאלת התוספות, הוא נהנה בהכרח! ואם אינו נהנה, אות היא שההבנה שלו מעורפלת במשהו. רק ברגע שראה על פניו של הילד חיוך או הנאה, אמר לו: "עכשיו אני רואה שאתה יודע!", ואז סיימו את הלימוד מתוך שמחה - שעלתה על גדותיה. מאות פעמים, ראו קירות הבית את הריקוד היומי עם הילד. בסיום הלימוד עם כל ילד מבני הבית, אבא נעמד ויצא איתו במחול וריקוד סיבובי, יד ביד. לפעמים הניח שתי ידיים על כתפו מאחור כמו רכבת, או לצדו יד על כתף. לפעמים הילדים רצו ללמוד עמו רק בשביל הריקוד המתוק הזה. כי בסופו של לימוד, אחרי שהגמרא מובנת כראוי ומתוקה כראוי, טעמו של הריקוד הלופתני היה כצפיחית בדבש. ריקוד של מצוה. סיפר אחד מילדיו: "אבא למד עם כולם, בכל יום ויום. מהבן שלמד באותה תקופה כבר בישיבה גדולה ועד הבן שעדיין היה בחיידר בכיתות הנמוכות. הראשון הגיע לאבא לישיבת פוניבז' ללמוד מיד אחרי תפילת שחרית. השני בא ללמוד בבוקר משמונה וחצי עד תשע, ועוד שלושה בנים למדו בצהריים, ועם שאר הבנים למד אחרי תפילת מעריב. הקטנים, שלמדו עם אבא בבית, הרוויחו גם את הריקוד.

סיפר רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי: שמעתי מהרב ברזילאי בנו של ראש ישיבת 'משכן שמעון' היו פעמים בודדות שרבי שלמה זלמן אויערבאך היה צריך ללמוד מבלי שיפריעו לו, אז הוא היה מגיע לבני ברק לישיבת

משכן שמעון שזו ישיבה ספרדית, וגם לא מכירים אותו שם (זה לא היה מצב שכולם מכירים כמו היום) ואף אחד לא יחשוד בו שהוא שם. ובשהותו שם, הוא לא הסכים לעשות שום דבר חריג, לא מניין לבד, ואפילו לא סידור אשכנזי. תביאו לי סידור ספרדי שלא יידעו כלום. אחרי תפילת מעריב עם הסידור הספרדי הוא היה ממש מאושר ואמר לרב ברזילאי בהתרגשות: איזה אוצר! רק בשביל זה היה כדאי לבא מירושלים, איזה אוצר היה בסידור שהבאת לי! שאל אותו, מה ראית? אמר, אצל הספרדים מוסיפים מילה אחת, ונשמח ונעלוז בדברי תלמוד תורתך! ונעלוז! אה! איזה רכוש זה.

סיפורים על אהבת תורה של רבי נתן צבי פינקל: אהבת תורה עצומה בערה בליבו של רבי נתן צבי פינקל. הוא לא עסק בתורה והרבצתה רק כמצווה ועושה, אלא בשמחה ואהבת עולם, כמי שמכיר בחוש שהתורה היא עצם החיים ובלעדיה אין חיים. כשהיה מדבר על אהבת תורה, ניכר היה שהדברים יוצאים מעומק ליבו. כמה פעמים כשהגיעו אליו תשב"ר להיבחן, היה מקדים ומדבר איתם על מתיקות לימוד התורה. הכנות והפשטות שבהם נאמרו הדברים, השפיעו עליהם עמוקות. בפרט כששמעו קודם לכן ממחנכיהם עד כמה הדברים מאפיינים את דמותו. פעם נערך באחד החדרים מבצע גדול של שינון וחזרה, רנ"צ נעתר לבוא לעודד את צעירי הצאן ולומר בפניהם דברי חיזוק קצרים. הוא פנה אליהם בשאלה: מה הדבר הכי מתוק בעולם? והשיב בעצמו: לא שוקולד ולא גלידה. התורה הקדושה היא הדבר הכי מתוק בעולם. הדברים הזהדו בראשי הילדים ונעשו לסיסמא באותו תלמוד תורה, עוד היום יודע כל ילד זה לדקלם מילים אלו. פעם במסיבת סיום מסכת שערך בחור בישיבה בביתו, אמר שהתמונה היפה ביותר שהוא יכול לצייר לעצמו, היא שכל בן תורה שיושב ולומד והמילים האהובות עליו הם: הדרך עלך תלמוד בבלי. דברים אלו אמר גם כשנתבקש לשאת דברים במעמד סיום הש"ס הגדול שנערך בירושלים, הוא היה בחולשה גדולה ולא יכול היה לשאת דרשה לכבודה של תורה, אולם נעתר לומר מילים בודדות: מה הם המילים הכי יפות שיש בעולם: הדרך עלך ש"ס בבלי. סמל אהבת התורה בדור. סיפר רבי אשר אריאלי שבערוב ימיו של רנ"צ התקיימה הכנסת ספר תורה שיצאה מביתו של רנ"צ. הוא היה אמור לשאת דברים, אך מרוב חולשתו באותו יום לא יכול היה לדבר. אך פטור בלא כלום אי אפשר, הוא לקח לידי את מעיל הס"ת החדש, עליו היו רקומות המילים: מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי, והצביע באצבעו על כל מילה ומילה בפסוק, היה זה מעמד מרומם כיוון שזו היתה באמת מהותו ותמצית חייו. **ביום** חופת בתו ישב ולמד עם החברותא כרגיל בסלון ביתו. בשעות אחר הצהריים המקודמות הגיע צלם לצלם את הכלה ובני המשפחה בבית. מטבע הדברים, החדר שבו בחר הצלם לצלם, היה הסלון, ולכן עזב רנ"צ עם החברותא את הסלון, נכנס למטבח הבית, נעל אחריו את הדלת והמשיך בתלמודו, רק כאשר גמרו את כל הסידורים ועמדו לצאת לחופה, דפקו בחדרו ואמרו לו: יוצאים לחופה. גם בימי ערב שבת וחג בערבי ומוצאי שבתות וחגים כשההמולה בבית היתה רבה מרעש האורחים, לא שם ליבו לנעשה סביב, אלא ישב בתוך ההמולה ולמד. רבי יהודה אליהו זכה ללמוד במשך כמה שנים עמו בסדר שלישי. שנה אחת לפני חג השבועות, ביקש ממנו שיבוא ללמוד אתו בליל שבועות וגם למחרת במוצאי יו"ט. בליל שבועות למד עם רבינו, אולם במוצאי החג כאשר דפק בביתו, התפלאה הרבנית ולא הבינה את כוונת בואו. הוא סיפר לה שרבינו ביקש שיבוא גם הלילה ללמוד. אולם היא התפלאה, שכן בערב שבועות במשך כל היום לא הלך לישון, באומרו: איך אפשר לישון במתן תורתנו. לפחות עכשיו במוצאי יום טוב, סברה הרבנית שילך לישון, אך כיון שהחברותא הגיע התיישב ללמוד, אולם כעבור כמה דקות נרדם.

סיפור רבי יצחק זילברשטין: שמעתי מספרים על משפחה המחזיקה בזוג נעליים קרועות ובלויות, כדי להיזכר תמיד באהבת התורה של מי שנעל את הנעליים הללו, ולהתחזק מכך באהבת התורה שלנו. הנעליים הקרועות מוחזקות בבית משפחת רבי מלכיאל קוטלר, שהועברו אליו בירושה מאביו רבי שניאור שקיבלן מאביו רבי אהרן קוטלר שקיבלן מחמיו מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר. סיפורן של הנעליים החל במלחמה העולמית הראשונה, בעת שההפצצות על ערי אירופה היו בשיאן, ומאימת הסכנה נטשו רבים מבני הישיבות את בתי המדרשות וחזרו לבית הוריהם. בחור אחד שלמד בישיבתו של ר' איסר זלמן, ארז אף הוא את חבילותיו והלך אף הוא לביתו. למה 'הלך', ולא נסע? – משום שלא היה לו כסף לנסוע. למעלה משבוע היטלטל הבחור בדרכים, כשמידי פעם נאלץ להסתתר ולתפוס מחסה בגלל ההתקפות עד שהגיע לביתו. הוא דופק בדלת, והנה אמו ניצבת בפתח. למה חזרת שואלת האם המסורה. מה, לא שמעת אמא, על המלחמה שפרצה בעולם, תמה הבחור. שמעתי אבל דווקא משום כך אני סבורה שמקומך בימים אלו הוא בהיכל הישיבה, ולא כאן בבית, השיבה האם הצדקנית. הבחור שומע את הדברים, לוקח את חבילותיו, ופונה אל הדרך הארוכה ממנה הגיע, בחזרה להיכל הישיבה. כיון, שהיה עדיין עייף מהדרך הראשונה, התארכה לו עכשיו הדרך, ובמשך כמעט-שבועיים לא פסק מללכת, עד שהגיע לישיבה, אל ר' איסר זלמן. הנעליים, שכבר היו קרועות לפני שעזב את הישיבה, נקרעו עתה לגמרי. ראש הישיבה שידע שהבחור הלך לביתו, התפלא על שובו, ומששמע את דברי אמו של הבחור, חיבקו באהבה ובשמחה, כבן יקר, בידעו שלגדולות נוצר. אבל לפני שהתיישב הנער בחזרה על ספסל לימודיו בישיבה, אמר לו ר' איסר זלמן: רואה אני שנעליך קרועות ובלויות הן, ואינך יכול כבר להמשיך להשתמש בהן. בוא ונעשה חליפין, אני אתן לך נעליים חדשות, ואתה תתן לי במקומן את נעליך הקרועות. הבחור הסכים, וה'עסקה' יצאה אל הפועל. ר' איסר זלמן שמר על הנעליים הללו, והחזיקן בביתו. ידוע ידע אותו גאון שנעליים אלו ספגו בתוכן הרבה אהבת תורה אמיתית. נעליים של בן תורה שחזר לביתו בצל ההפגזות הקשות, וחזר להיכל הישיבה בציוויה של אמו הצדקנית.

רבי איסר זלמן הוריש את הנעליים הללו לחתנו רבי אהרן קוטלר, שהורישן אחר כך לבניו אחריו. הבחור ההוא היה הרב שך.

על אהבת התורה של רבי עובדיה יוסף מסופר כדלהלן: סיפר רבי יצחק זילברשטיין שבשנת תשל"ה התלווה לחמיו, הרב אלישיב לקיים ביקור חולים אצל רבי עובדיה יוסף. ושם התעכב והאריך בדיבורו יותר מהרגלו. כשיצאו שאל הרב זילברשטיין את חמיו מפני מה יצא מגדרו בביקור זה? ענה לו הרב אלישיב כי באתי לבקר את אהבת התורה, כי רק מפני שעלה על סולם בחדר הספרים, כדי לעיין באחד הספרים, ומרוב שקיעותו בתורה, בהיותו מעיין בספר, שכח שעומד על הסולם, ומיהר עם הספר ללכת לכתוב מה שנתחדש בדעתו, וכך נפל ונחבל. לכבוד תורתו של גאון כזה, שאהבת התורה ושקידתה הנדירה בוערת בעצמותיו, עד שבעת לימודו אינו שם לב כלל למה שקורה עמו, ראוי שאחרוג מגדרי! **תלמיד חכם** אחד, עבר צינתור בבית החולים 'הדסה עין כרם'. הוא סיפר על עצמו כדלהלן: כשהתעוררתי מהצינתור הייתי חלש מאד, שכבתי על המיטה בבית החולים באפיסת כוחות נוראית. כשנכנס הפרופסור לבקרני, הביט בי בתמיהה, ושאל: איפה הספר לימוד שלך?, עניתי לו שתמו כל כוחותיי, וכעת אני מסוגל אפילו לחשוב בלימוד, כל שכן שלא להחזיק בידי ספר. נענה הפרופסור ואמר לי: 'לפני שנה עבר כאן צינתור הרב עובדיה יוסף, הוא מבוגר ממך בעשרות שנים, כשנכנסתי אליו לבדיקה זו, מיד אחרי הצינתור, הוא אחז ספר לימוד בידו והיה שקוע בו. **מפורסם** המעשה שאירע כשנכנס הרב עובדיה לניתוח, וחששו הרופאים להרדימו מפני חולשתו, נענה ואמר: בימים אלו אני שקוע בעניין הלכה חמורה, אשקע אפוא לפני הניתוח במחשבות סביב אותו עניין, וכך תוכלו לנתח אותי ללא כל הרדמה. הניתוח נמשך למעלה משעה, ולאחריו הועבר לחדר התאוששות, כאשר לפתע ניעור משקיעותו ושאל בפליאה: מדוע הרופאים לא מתחילים בטיפול?

על רבי יחיאל מיכל פיינשטיין מסופר: מדי יום ביומו בסוף סדר הלימוד היה על תלמידיו לגשת אליו ולומר לו כי הסדר הסתיים, והנהג עם הרכב ממתין לקחתו הביתה. יום אחד, לאחר סיום הסדר, ניגש אליו התלמיד האחראי על ההסעה ואמר לו כי היום הנהג הקבוע לא יכול להגיע, ובמקום זאת צריך להזמין מונית. אם כך, אמר רבי יחיאל מיכל בשמחה, אני יכול ללמוד עוד כמה דקות, ואחר כך נזמין את המונית. הוא פתח שוב את הגמרא, התיישב ללמוד בחשק רב, וכל העניין פרח מזיכרונו לחלוטין הוא נשאר ללמוד עוד חמש שעות ברצף! רעייתו הרבנית סיפרה פעם, כי היתה להם פגישה במקום מסוים, ובזמן ההמתנה ראה רבי מיכל ספר של אחד הראשונים שהיה מונח במקום. חיש מהר הוא שקע בעומק העיון, וסוף דבר היה שהפגישה התבטלה. לא היה שייך שיעצור באמצע הלימוד. **מעשה דומה מסופר על רבי שמואל בירנבוים** בעת שהמתין בשדה התעופה למטוס. המלווה אמר לרבי שמואל כי בעוד דקות אחדות פותחים את דלתות המטוס, וכדאי לשים לב לשעון כדי שחלילה לא יפסיד את הטיסה. רבי שמואל הנהן בראשו לאות הן, אולם המשיך לשוחח עם מאן דהו בעומקן של סוגיות. לאחר כמה דקות הודיעו במערכת הכריזה כי על הנוסעים לעלות על המטוס, ורבי שמואל נענע בראשו בקוצר רוח ואמר: כן, כן, אני כבר עולה, ולאחר שהתלמיד ניסה שוב ושוב להזכיר לו כי הזמן חולף גער בו קלות באומרו: תפסיק להפריע לי ללמוד. לבנתים המריא המטוס והפליג ליעדו. רבי שמואל עוד נותר שקוע זמן רב בשיחה, וכשסוף סוף סיים את השיחה והבין כי הפסיד את הטיסה, לא הצטער. ברוך השם, אמר בסיפוק. הפסדתי משהו בשביל תורה! תלמידיו של רבי שמואל מספרים, כי פעם ירד שלג גדול בברוקלין, השלג הכבד ומזג האוויר הסוער מנעו מכולם ללכת ברחובות לא יכלו להתנייד ממקום למקום לא במכונית ולא ברגל, וכך גם רבי שמואל נותר באותו היום סגור ומסוגר בביתו, עמל ויגע על תורתו, מבלי יכולת להגיע לישיבת מיר, אשר בראשה עמד. אך כשהגיעה השעה בה הוא היה רגיל למסור מידי יום את שיעורו, רוחו סערה עליו והסתובב בבית כשנפשו עגומה עליו. כיצד שייך להימנע היום ממסירת השיעור? הוא הסתכל בחלון ולפתע ראה מול עיניו אמבולנס חולף מתחת לבית, ובאמצעות שלשלאות שהניחו על הגלגלים הם מצליחים לנוע מרחוב לרחוב למרות השלג הכבד. מיד יצר קשר טלפוני עם חברת הצלה וביקש לברר אם יש להם כעת אמבולנס פנוי לקחתו אל הישיבה למסירת השיעור. הם שהכירו את רבי שמואל ואת אהבתו המופלגת לתורה, מיהרו לשלוח לביתו אמבולנס שלקח אותו אחר כבוד לישיבה. בשנה שעברה הבאנו את הסיפור איך רבי שמואל הגיע לאהבת תורה נוראית כ"כ והסיפור לפננו: **בארוע מכובד בו ישבו ראשי ישיבת מיר** רבי ראובן גרוזובסקי ורבי שרגא פייבל מנדלוביץ, נשא דברים ראש הישיבה רבי אברהם קלמנוביץ וכה היו דבריו: בעיירה יהודית לפני עשרות שנים גרו להם זוג יהודים יר"ש, הבעל איש תם וירא השם בשם רבי משה ואשתו גיננדל. רבי משה היה יוצא כל שנה ליריד ושם היה נמצא במשך חודש והיה קונה בדים לצורך מסחר, שבזה היה סוחר במשך כל השנה. כפיצוי על הזמן שהיה נעדר מביתו היה קונה לאשתו בגד מכובד לכבוד החג. כך עשה מידי שנה בשנה. פעם כשהיה בביתו יום אחד בהיר חוזר בנם שמוליק מהחידר ואומר בהתרגשות אבא ואמא הרבי'ה אמר שעוד חודשיים אנחנו מתחילים ללמוד גמ' בבא מציעא... האבא שמע את זה ובהתרגשות גדולה החל לרקוד אתו 'תורת ה' תמימה' 'טוב לי תורת פיך' ובצד עומדת גיננדל וכשדמעות על לחייה אומרת פרקי תהילים. כעבור חודש נוסע רבי משה ליריד לקנות סחורה ולפני שחזר לביתו הוא רואה למכירה ספרי קודש, מה לו ולספרי קודש, אך לפתע עיניו נחו על גמ' גדולה שבה נכתב באותיות ענק 'גמ' בבא מציעא' מיד נזכר רבי משה בבנו שבימים אלו מתחיל ללמוד גמ' ב"מ.. מיד אץ הוא למוכר לשאול אותו על המחיר, והנה הוא רואה שאין לו הסכום הזה כי יש לו רק סכום עבור הנסיעות לחזור לביתו, ועוד כמה שקלים כדי לקנות את הבגד שתמיד קנה עבור אשתו.. מיד הוא אחז שבעצם אשתו הצדקנית וודאי תשמח בגמ' לא פחות ממנו, ואכן במקום לקנות

בגד הוא קנה גמ' ב"מ, וכך הוא חזר לביתו בלב שמה, כשהגיע לבית מיד צעק בשמחה גיננדל את לא יודעת איזה דבר הבאתי משהו ששווה כל הון שבעולם, תנחשי מה? וגיננדל לא יודעת את נפשה מה הוא הביא אולי בגד יפה אולי משהו אחר. וכל דבר הוא אומר לא! לא! לאחר מספר דקות הוא הוציא את הגמ' מהמזוודה ואמר לאשתו את זה קניתי מהכסף שמגיע לך לבגד כי ידעתי שתשמחי. והיא כמובן התרגשה עד דמעות ואז אומר רבי משה אני הולך לחיידר להביא לשמוליק את הגמ', וגיננדל אומרת מה פתאום זה הזכות שלי, זה נקנה ממה שמגיע לי! וכך החל ויכוח ביניהם... אז כפשרה הם יצאו שניהם מהבית אוחזים בגמ' כ"א מצד אחר וכולם מסתכלים עליהם כל הדרך.. עד שהגיעו לחיידר, פתחו את הדלת של הכיתה של שמוליק הניחו את הגמ' על שולחן המלמד ופרצו בבכי סוער. הילד שלהם שראה כזו אהבת תורה בבית, גדל ונהיה לראש ישיבת מיר רבי שמואל בירנבוים, שהיה המתמיד של עולם התורה. וכל ראשי הישיבה שמעו סיפור זה ועיניהם זלגו דמעות.

בתקופת הקנטוניסטים, היו ימי סבל ועינוי מתמשכים ליהודי רוסיה. בשלושים שנות שלטון הקומוניסטים נחקקו קרוב לשש מאות חוקים שכונו בשם 'תיקון היהודים', מטרתן היתה להקשות על היהודים את שמירת התורה והמצוות, לערער את אמונתם ולהמעית את מספרם על ידי המרת הדת בכפייה. גולת הכותרת היתה גזירת גיוס החובה שהשיתועל היהודים, שהיתה גזירה קשה ונוראה במיוחד. הצבא העמיד מראש מכסה מסויימת של ילדים אשר הקהילה היהודית אמורה להציב מתוך שורותיה לגיוס, ומכיון ששום משפחה לא הסכימה כמובן לנדב את ילדיה למילוי המכסה, שלח הצבא פלוגות שוטרים לחטוף ילדים רכים מזרועות הוריהם בצורה אלימה. שם נאלצו לשרת למעלה משני עשורים, תוך ניתוק מוחלט מחיי הדת, ותחת תכתיבים ואימונים קשים. רבים מהם לא שרדו בחיים, ואחרים שכן שרדו כמעט כולם נהפכו לנוצרים בעל כרחם, כששום לחלוחית של יהדות לא נותרת בהם. בתקופה ההיא חי יהודי צדיק בשם רבי דוד. כינו אותו רבי דוד בלינדער [רבי דוד העיוור], כי מיום עומדו על דעתו לא הביט חוץ לדי' אמותיו, והיה פרוש בתכלית מענייני עולם הזה. עני מרוד היה, ולמרות זאת את כל כוחו, מרצו וחיותו נתן להרבצת תורה לתלמידים. סיפורים מפעמים אודות יגיעתו בתורה ויראת השמים הצרופה שבעבעה בו נכרכו בשמו. רבי דוד לא הסכים בשום פנים ואופן להסתגל למצב, ועשה ככל יכולתו להציל נשמות ישראל מרדת שחת. בחירוף נפש למד עם תלמידיו במערות ובמרתפים, ביניהם עם תלמידו חיים הלוי סאלאוויצ'יק, והנה באחד הימים בעת שלמד רבי דוד עם הילדים בהיחבא, ואחזו בעיצומה של סוגיא, לפתע נכנס פנימה שוטר, שככל הנראה עבר באקראי סמוך למקום המחבוא ושמע קול תורה בוקע ממנו. השוטר נדהם לגלות חבורת תלמידים לומדים תורה מפי רבם בהתלהטות ובשמחה כבימי שגרה. זעמו וכעסו של השוטר גברו, הוא התקרב אל אחד הילדים, תפס בזרועו והחל למושכו החוצה. רבי דוד נותר ממקומו כנשדך נחש, ניגש אל השוטר ו...העניק לו סטירת לחי מצלצלת. דממה השתררה במקום. התלמידים היו בטוחים כי כעת יכוון השוטר את נשקו לכיוונו של רבי דוד ויקפד את חייו באחת מבלי למצמץ. אלא שלמרבה הפלא התייצב השוטר על עומדו, תפס את רגליו וברח מהמקום בבושת פנים. תגובה כה אמיצה מצידו של רבי דוד היתה מסוכנת ביותר, אחרים הגדירו אותה כמעשה התאבדות ממש. אך ככל שנקף הזמן שיערו כי האומץ הרב שהפגין רבי דוד מול השוטר, גרם לו לחשוש לשוב לשם פעם נוספת, וכנראה גם התבייש לדווח לחבריו על המקרה המביש שאירע עימו. היתה זו הבושה הגדולה ביותר עבורו לספר בצבא כי טעם מנחת זרועו של 'יהודון עלוב' והושפל על ידו. כך שבאורח נס למעלה מדרך הטבע הסתיים הסיפור ללא כל תגובה. מאוחר יותר פגש ה'בית הלוי', אביו של רבי חיים, את המלמד רבי דוד, ושאלו בפליאה ובהשתוממות, כיצד היתה בו תעוזה כה רבה לסתור לשוטר הרי הוא סיכן בכך לא רק את עצמו אלא את כל יהודי רוסיה? השיב רבי דוד "האמת שלא התכוונתי לנהוג כך מראש, אלא פשוט השוטר נכנס כשאחזנו בעיצומה של קושיית התוספות וכשהוא החל לגרור את הילד החוצה הייתי ממש באמצע להסביר לתלמידים את עומק הקושיא, וכי מה הוא חשב שנאפשר לו להפריע לנו באמצע דברי התוספות? מה הוא חשב שניתן לו להפסיק אותנו באמצע החיים?!" אוצרותיהם אמלא.

רבי מנחם זעמבא שכידוע בסוף ימיו נשא רבות בצרכי הציבור של יהדות פולין, וגדולי הדור העריצוהו בצורה נדירה. אך בתקופה הראשונה שלאחר נישואיו הוא ניהל את החנות שירש מחותנו. רבי מנחם אמנם ניהל אותה בכשרון רב, כאחד הסוחרים המובהקים, זאת כדי שלא יצטרך לבריות, ושלא תיעשה התורה כקרדום לחפור בה, אך גם אז היה ניכר עליו בעליל היכן ראשו מונח, ובמה עיקר מאווי ומחשבותיו טרודים. כשהיו נכנסים לחנותו ספק גדול אם היו יוצאים עם המוצר שביקשו לרכוש, במקום להתמקד בבקשת הקונה, בדרך כלל היה רבי מנחם משתפו בקושיא מבריקה על דברי התוספות במקום פלוני, או בתירוץ מוצלח של הראשונים בסוגיא אלמונית. כך זה היה באופן שגרתי, בכניסתו של כל קונה וקונה מן השורה. אולם, בשעה שנכנס לחנות תלמיד חכם בעל שיעור קומה או שקדן נודע, אור היה ניצת בעינו של רבי מנחם, שהמחיש את עוצמת אהבת התורה שהפיחה בו רוח חיים. רבי מנחם היה שוכח מכל הנעשה סביבו ושוקע בנבכי הסוגיות. הקונה היה מסוגל להמתין עד בוש כדי שתתמלא בקשתו. הוא היה נדמה כשיכור אחר התורה.

הסופר התורני רבי דוד זריצקי, סיפר פעם עובדה מפעימה: בזמן שהתגורר הרב שך בשכונת 'כרם' בירושלים, במשך תקופה ארוכה היה נראה הרב שך תשוש ומוטרד במיוחד, ואף הלך עם אותם בגדים מבלי להחליפם. רבי דוד סבר לתומו שמא הרבנית אינה חשה בטוב, ולכן איננה מסוגלת לתחזק את הבית כראוי.

בהיותו גר בשכנות עם הרב שך, נכנס באחד הימים לביתו, והתעניין אצל הרבנית בעדינות אם זקוקה היא לעזרה כלשהי בניהול הבית, כשהוא מתבטא תוך כדי השיחה שהרב שך אינו נראה במיטבו לאחרונה. כשהבינה הרבנית למה מכוונים דבריו, השיבה בחיוך: "וכי הינך חושב שהוא נראה כך משום שאינני חשה בטוב?! ברוך ה' אני בריאה ושלמה! אגלה לך מדוע הוא נראה כך, ישנו פְּטִיקָל רמב"ם בהלכות ערכין שהוא מתקשה בהבנתו, ולכן הוא איננו יושן טוב כבר שלושה שבועות. לא מעניין אותו דבר מלבד הקושיא. מה יכולה אני לעשות נגד זה? אדרבה, אולי תוכלו למצוא עבורו תירוץ על הרמב"ם וכך ישוב לשגרה?"

ולהשלמת הדברים נביא כאן כמה סיפורים שהבאנו בשנים קודמות על אהבת תורה: ביד ההורים להחדיר אהבת תורה בילדים שלהם כמו הסיפור הידוע על הרידב"ז: שנה אחת כשכבר היה זקן, ירדו שלגים בצפת, והגיע יום היארצייט של אביו. הוא התלבט אם ללכת לבית הכנסת, שחלילה לא יקרה לו אסון בדרך, אך החליט ללכת. כשאמר קדיש יתום פרץ בבכי נורא. לאחר התפילה שאלו אותו מתי אירעה הפטירה, אמר להם לפני כ-40 שנה. אז תמהו מדוע ולמה פרץ בבכי לאחר כ"כ הרבה שנים. השיב להם: איני צעיר, אני סובל מקור. חשבתי שעלי לשמור על בריאותי. אכנס מנין בביתי, ושם אתפלל לפני העמוד, ובכך אצא ידי חובתי. לבסוף החלטתי שמדובר בהכרת טובה לאבי, ועלי ללכת בקור ובגשם כדי להתפלל לפני העמוד, ומדוע? מפני מעשה שהיה: הורי היו עניים. אבל נתנו הכל בשביל חינוכי. אבי מסר אותי ללמוד אצל מלמד הטוב ביותר בסלוצק, שהוא היה גובה רובל לחודש כשכר לימוד. אבי התפרנס מבניית תנורים, באותו חורף היה מחסור בלבנים, ולכן לא היתה לו פרנסה. הוא לא יכל היה לשלם למלמד. עברו כמה חודשים, והמלמד אמר שאם לא יקבל את משכורתו הוא לא יוכל להמשיך בלימוד, כי גם הוא צריך לפרנס משפחה. עולמו של אבי חשך עליו. הוא לא ידע מה לעשות. בבית אין שום דבר למכירה. בבית המלאכה של אבי לא נותרו לבנים לבניית תנורים. בערב עלה אבי להתפלל ושמע בבית הכנסת עשיר מתלונן, הוא עומד לחתן את בנו ואין בידו לבנים לבנות תנור לבית הבן. הקור נורא ואי אפשר להכניס זוג צעיר לבית בלי תנור. אמר העשיר אני מוכן לשלם שישה רובלים עבור לבנים לתנור. ניגש אליו אבי ואמר "עשינו עסק. תן לי שישה רובלים, ומחר בבוקר הלבנים אצלך". אבי שב הביתה באושר גדול ובישר לאימי. לקח יתד ופטיש קילף את הטיח והרס את התנור הגדול בביתנו, חילץ לבנה אחר לבנה בלב שמח ומאושר, כל הלילה עבד, ובבוקר מסר לידי את ששת הרובלים במלואם "אמור למלמד, שלושה עבור שלושת החודשים האחרונים, ושלושה עבור שלושת החודשים הבאים". אותו חורף היה קר ביותר התכסינו בשמיכות ובבגדים והכל כדי שהבן יקבל את החינוך הטוב ביותר. ואם הקור של סלוצק לא הרתיע את אבי כדי להטיב עמי, איך ירתיע אותי הקור בצפת מללכת לבית הכנסת לעילוי נשמת אבי!?

חלק גדול מלימוד התורה שייך לנשים. וראיה מהתורה: כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. ונשאלת השאלה למה מוזכרות הנשים לפני הגברים, הרי הנשים לא לומדות תורה, הן רק מסייעות ללימוד הבעלים והילדים, ואילו הגברים שהם הלומדים והמקיימים העיקריים של התורה ומצוותיה, ציוו אותם רק לאחמ"כ? מתרץ ע"כ הרב וואזנר שישנו תנאי הכרחי וחיוני הקודם לעצם לימוד התורה והוא יצירת אהבה והתמסרות לתורה בתוך הבית. כדי שאדם יוכל ללמוד במנוחת הנפש הוא חייב לקבל גיבוי מלא והערכה והערצה למעשיו מהסביבה. והכח הזה נתון אך ורק בידיה של האשה, שאם היא נותנת הרגשה ואוירה טובה ומקדישה כולה לתורת בעלה או ילדיה ומחדירה שאין דבר יקר וחשוב יותר מכך, זה מהווה גורם מרכזי בהצלחת הלימוד של הבעל. והחזו"א היה אומר שאהבת תורה בכח האם לנטוע יותר מאשר האב. וברבינו בחיי כאן הביא ג"כ בזה"ל: וצווה לדבר אל הנשים תחילה ללמדן מוסר ודרך ארץ. ועוד שהאשה הטובה היא סיבה לתורה, שהיא יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש לפי שהיא מצויה בבית ומרחמת עליו בכל מיני געגועים כדי להמשיך אותו אחר לימוד התורה מנעוריו. ולכך, אומר רבינו בחיי, ראווה האשה להתפלל לה' בשעת הדלקת הנרות שיתן לה בנים מאירים בתורה כי התפילה נשמעת בשעת המצווה, ובזכות נר שבת תזכה לבנים בעלי תורה. **וידוע על הברכת שמואל** שכשהיה יוצא מביתו בשמחת תורה היה מעמד אדיר לכבודה של תורה. שנה אחת אמר ר' ברוך בער שהשנה הוא אינו יוצא וטעמו כיוון שלא סידרו מחיצה לנשים בעזר"נ, כל עוד הנושא לא יסודר הוא אינו יוצא. מיד סידרו משהו מאולתר ע"ג סטנדרים שמותר ע"פ ההלכה ביו"ט, ור' ב"ב יצא. ואז הוא הסביר את טעמו ואמר שכידוע כל אהבת התורה שבבית מבוססת על אהבת התורה של האמא לכן רצוי שהאמא תייקר את התורה ע"י שתראה את שמחת התורה והריקודים.

בשעת הסעודה שערך הרב מפוניבז' לבחורים לרגל מעמד חנוכת ישיבת פוניבז' אמר הרב זצ"ל בחורים יקרים אתם חושבים שהיום היתה הנחת אבן הפינה? הנחת אבן הפינה היתה לפני 57 שנים כשהייתי ילד בן 7 על הגב של אמא שלי אז היתה הנחת אבן הפינה. הפליאה היתה רבה האם בתור ילד בן 7 אמא של הרב לקחה אותו על הגב? והרב השיב בסיפור נורא הוד: כשהרב היה בן 7 הם היו בבית 4 אחים. כל ערב הם היו אוכלים ארוחת ערב וכ"א היה מספר את חוויותיו מהחידר. לילה אחד היה מושלג במיוחד, השלג היה בגובה מטר וחצי, ואמא אמרה מחר לא הולכים לחידר בלי מעיל ומגפיים, אלא שבבית היה רק זוג מגפיים אחד ומעיל אחד, מה עושים? שמריהו בן 12 אמר: אמא מחר אנחנו מתחילים ללמוד תוס', לי מגיעים המגפיים. לעומתו אמר זאבי בן ה-11: אני מתחיל מחר סוגיה חדשה בגמ' אני לא מוותר, ואני, אמר הרב מפוניבז', הייתי ילד בן 7 שלומד משניות, התחלתי לבכות: מה איתי? שמעה את זה אמא ואמרה אני אעשה בלילה גורל ומי שיזכה הוא ילך! הלכנו לישון כולם, ובשעה חמש וחצי לפנות בוקר כשהשמש בביכ"נ כבר הדליק את התנור בביהמ"ד, אמא היתה בחדר שלנו. היא העירה את שמריהו בן ה-12 שאלה אותו בשקט שמרל

אתה רוצה ללכת לחידר? וודאי, אמר שמרל, ומיד התלבש, והיא הלבישה לעצמה את המעיל האחד, נעלה את המגפיים היחידים שהיו שם, עטפה את שמריהו בשמיכה ושמה אותו על גבה והלכה במשך חצי שעה בשלג הקפוא לביכ"נ ששם נמצא המלמד. מיד לאחר מכן היא חזרה וכך 4 פעמים לקחה על הגב שלה את ילדיה עטופים בשמיכה עוד פעם ועוד פעם בשלג בגובה מטר וחצי, הניחה כל ילד בביכ"נ, נשקה על מצחו והשאירה לו סנדוויץ'. כשלקחה אותי על גבה המותש בשעה 7 בבוקר, כל הדרך היא שרה לעצמה אשרי שזכיתי שכל ילדי לומדים היום בחידר. מספר הרב, הייתי ילד בן 7 על הגב של אמא עטוף בשמיכה צעקתי לה בתוך האוזן אמא את סוחבת אותי ללמוד תורה!! כשאני אהיה גדול אני אסחב הרבה בחורים ללמוד תורה. לאף אחד אין מושג איזה ילד הוא מגדל בביתו, איזה פונביז'רוב עתידי יש לו בבית עם מסר"נ של אם בישראל היא תזכה לראות את בניה ת"ח.

הסיפור שלפנינו היה לפני כחמישים שנה. אחד מראשי הישיבות החשובות בירושלים נאלץ לצאת למסע התרמה עבור הישיבה שלו. הוא נסע לארצות הברית ושם נקבעה לו פגישה עם איזה גביר, והנה הוא מגיע לחדר המתנה ושם כולם מדברים ומספרים גם כמה נתן להם אותו הגביר והנה הוא שומע שלזה בעל ארגון עצום נתן 20 דולר ולפלוני שמחזיק מאות משפחות נתן 18 דולר וכן ע"ז הדרך, הוא כמעט התייאש ורצה ללכת אלא שהגיע תורו להיכנס והוא אמר אין לי מה להפסיד הוא נכנס לחדרו של הגביר וסיפר שיש לו ישיבה של 200 בחורים בירושלים... רק הגביר שמע את זה ומיד אורו עיניו ובמקום הוציא צ'ק וכתב 5000 דולר, סכום ששווה כיום לכמאה אלף דולר. ראש הישיבה לא ידע את נפשו ואז הוא שואל את הגביר מה הטעם להתפעלות שלו עד שנתן לו כזה סכום. ואז סיפר הגביר את סיפורו המסעיר. היה זה עשרים שנה קודם לכן, יום אחד הוא זוכר את עצמו בגיל 12 אמא שלו מלווה אותו לרכבת ולפתע הוא פורץ בבכי כשהרכבת התחילה לנסוע הוא הבין שהוא בדרך לישיבה נפרד מביתו החם וממשפחתו, הרכבת לא שומעת את בכיו הרם עד שהוא מצא את עצמו ילד בודד בגיל 12 בוילנא. הגעתי לישיבה שאליה בחרו הורי לשלוח אותי והנה אני נכנס לישיבה ולאט לאט אני מגלה שחוץ מכסא וסטנדר אין כאן כלום. לא אוכל, לא מיטה להניח את הראש, ובוודאי לא שמיכה להתכסות, ואני רעב כולי. לא אכלתי מאתמול בלילה וכעת שעת צהרים. הפנו אותי לבחור המשבץ, אני מגיע אליו והוא אומר כבר לא נשאר לי מקום, ואני שואל האם נגזר עלי למות מרעב, בלי מיטה להניח את הראש מכל טלטלות הדרך? ואז הוא אומר יש לי עוד מקום אחד אחרון אצל אישה אלמנה עם הרבה ילדים שהעניות שם זועקת לשמים. ואני, כאילו יש לי ברירה, הלכתי לשם. הגעתי למקום והנה הדלת נפתחה וכאן חיכתה לי הפתעה. האמא מיד אומרת לילדים התלמיד חכם הגיע ואני רואה שבעה ילדים צנומים יושבים סביב לשולחן, לכ"א יש בצלחתו בקושי פרוסת מלפפון ועגבניה. שליש ביצה וחצי פרוסת לחם, כך שבעה ילדים. מיד האמא מוציאה מהארון צלחת מניחה על ידי ומיד אומרת מי נותן קצת לת"ח? מיד כל המשפחה שפכה לתוך הצלחת שלי את כל מה שיש להם, והכל בשמחה לכבוד הת"ח. מיד האמא ראתה שהצלחת שלי מלאה הרבה היא אמרה שכ"א יקח טיפה אליו כי גם אתם צריכים לגדול, וכך כל אחד לקח ממש מעט. ואני, למרות האוכל שלא היה מספיק אסתטי, התחלתי לאכול והנה ילד אחד צועק לא אכלת מהמלפפון שלי וזה צועק מהביצה וכולם מקרקרים סביבי ומודים לה' על הת"ח שהגיע הביתה. כשיצאתי אמרתי להם מה אני יכול להחזיר לכם והם אמרו לי מיידית תברך אותנו שנוכל ללמוד בישיבה כשנגדל. כמובן שבירכתי אותם. מיד אח"כ פרצה מלחמת העולם והתגלגלתי מכאן לשם וכל משפחתי נכחדה בשואה האיומה ואני נשארתי עם הארץ אבל את הקבלת פנים הזאת אני לא שוכח לעולם וכשאני שומע ישיבה אני מיד נדלק.

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל ומענייני היום ועוד עניינים חשובים ערוך בדרך שו"ת

שאלה: כשלאדם יש צרה מה הטוב שיש לראות בזה? **תשובה:** כשמתבוננים בחשבון מניין השבטים אנו מוצאים ששבט דן היה הגדול מבין כל השבטים, חוץ משבט יהודה. ומדוע זכו לכך? אומר רבי יחזקאל לוינשטין שטמון כאן מוסר השכל גדול. שהרי כשירדו למצרים, לבנימין היו עשרה ילדים ואילו לדן היה בן יחיד וחירש. ע"פ ההסתברות הטבעית היה אמור להיות ששבט בנימין יהיה מבורך בצאצאים רבים, ואילו לשבט דן יהיו מעט צאצאים, אם בכלל. והנה כעבור שנים, לשבט דן יש פי שניים מבנימין. הרי לנו שהקב"ה עומד לימין החלשים ומי שנראה שלא ייצא ממנו כלום, בסוף הוא יכול להביא את הכי הרבה נחת. והרבה מאוד פעמים רואים את זה על ילדים שהסבו להוריהם הרבה עגמ"נ בצעירותם והוריהם הרבו עליהם בתפילה, ולבסוף הם עשו הכי הרבה נחת להורים שלהם. ויש הדורשים על כך את הפסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע' דהיינו מהצרה עצמה תבוא הישועה. כן הקב"ה מעוניין הרבה שנתפלל אליו. מה הוא עושה? הוא מביא איזו צרה על האדם ואז האדם מבקש חזק ע"ז וכך הוא רואה ישועה טובה. הפני מנחם מגור הביא ע"כ סיפור, בצעירותו הוא היה בבנק וראה אדם שהביא תיק מלא כסף לפקיד. ולאחריו הגיע אחד שלקח מהפקיד סכום גדול של כסף. בזמנו הוא חשב שהשני הוא גביר שקיבל מלא כסף, והוא אדם מאושר. ואילו הראשון הוא מסכן שהיה צריך לתת את כל כספו לבנק. אך כשהוא התבגר קצת הוא הבין שהכל הפוך. הראשון שהביא הרבה כסף הוא הגביר שהפקיד את כספו בבנק, ואילו השני הוא מסכן שלוקח הלוואה מהבנק והוא גם יצטרך להחזיר אותה. כמו"כ, סיים הפני מנחם, לא תמיד כאשר לוקחים ממך זה לרעתך, ולא תמיד כשנותנים לך זה לטובתך! אלו החיים: לא תמיד כשאתה מקבל טובות בעוה"ז זה טוב לך, ולהיפך, כשלוקחים לך, לא תמיד זה רע לך.

שאלה: למה קוראים לאדם בלי מזל שלומיאל? **תשובה:** מבוא בגמ' שזמרי בן סלוא נשיא שבט שמעון הוא שלומיאל בן צורי שדי המוזכר בפרשתינו והוא חטא עם כזבי ואותו הרג פנחס, וכתוב בגמ' שבשעה שפנחס הרג את זמרי נעשו לו ששה ניסים שהיו ברי מזל לזמרי. לפי"ז מובן למה קוראים למי שלא מצליח שלומיאל כי שלומיאל הוא זמרי שהיה לו מזל רע אחד אחרי השני.

שאלה: אברך צעיר אחרי החתונה רוצה להחמיר ע"ע בכל מיני עניינים שאמורים להפריע לאשתו האם צריך להתחשב בה או לא? **תשובה:** ברור שכל מקרה לגופו אך משהו אפשר ללמוד מהמעשה הבא סיפר רבי אי"ש קניבסקי אחרי שהתחתנתי ורציתי ללבוש ציצית ארוכה, בשיעור גדול, כמו שהחמיר הסטייפלער. ושאלתי אותו האם יש לחשוש בזה משום יוהרא? השיב הסטייפלער יוהרא אין בזה אבל אתה הרי אברך צעיר, אתה צריך להתלבש יפה ומכובד, לא כמוני שאני כבר זקן, ויכול ללבוש בגדים מוזנחים.

שאלה: מה המרחק של השמש והירח מכדור הארץ? **תשובה:** השמש נמצאת במרחק של 150 מיליון קילומטרים מכדור הארץ. והירח נמצא במרחק של כ-400 קילומטרים בלבד.

שאלה: אדם שנמשך לאיזה עניין רוחני האם עליו לעשות את זה למרות שזה על חשבון עניינים אחרים ברוחניות? **תשובה:** הרמח"ל מביא מהאריז"ל שעל האדם להכיר את הכישורים שבהם הוא מצטיין וזהו התפקיד שמהשמים שלחו אותו לעולם הזה ואם הוא רוצה לעשות אחרת ממה ששלחו אותו הרי הוא כאילו מורד במלכות. כי אם הקב"ה נתן לך כישורים סימן שזה התפקיד שלך והחובה שלך לנצל את מקסימום הכוחות שנתנו לך. ואם הוא יתעסק עם משהו אחר שאין לו סיפוק מזה הוא יכול להישבר. וזה לא יתקיים אצלו.

שאלה: מה חובה שיהיה בחיי הנישואין ואם לא אז זה סכנה גדולה לשלמות הבית? **תשובה:** שהאישה תשתף את הבעל בקושי שעובר עליה בכל מיני דברים שהוא עושה למורת רוחה. שלא תאמר 'אישה כשרה עושה רצון בעלה' ולכן לא אשתף אותו בקשיים. ואם היא שותקת המון וודאי שחובה על הבעל לנסות לדובב אותה שתשתף אותו בקשיים שלה. ופשוט ולא צריך לכתוב את זה כלל שעל הבעל להיות רגיש לצרכים של האישה.

שאלה: ביום שישי הקרוב מתחילים שלושת ימי הגבלה, וידוע שהם ימי הכנה למתן תורה, איזה דבר אדם יכול לעשות באותם ימים כדי שיזכה לכל השנה ללמוד וללמד? **תשובה:** ידוע ומקובל מרבי שמואל חרקובר, שהיה מגדולי וענקי הדור הקודם, שמי שלומד בשלושת הימים האלו של ימי ההגבלה בהתמדה רבה, זוכה להצלחה בעלייה בתורה כל ימות השנה ואשרי מי שמנצל ימים אלו. וכבר הבאנו בשבוע שעבר שאפשר לקנות לימוד בהתמדה ע"י שקדנות והוא שאת השעה שלומדים יקדיש כולה ללימוד בלי הפרעות ולא צריך הרבה שעות אלא אפי' מעט באיכות.

שאלה: מה העניין בסעודת מלווה מלכה? **תשובה:** הנה בפרשתנו מובא: למשפחותם לבית אבותם. יהודי מיוחס לאבא בכל העניינים. וכידוע, שלשה שותפים יש באדם, ואביו מביא את העצמות. יש עצם שניזונת רק מסעודת מלווה מלכה. וידוע שהגאון כשהיה חולה מאד ביקש שיאכילו אותו כזית לסעודת מלווה מלכה. וכן אשתו שרצתה פעם לצום ג' ימים רצופים ממוצ"ש, אמר לה שהתיקון שיש מסעודת מלווה מלכה הוא יותר גדול מכל הצומות שתעשה. רבי חיים קניבסקי מעורר הרבה על סעודת מלווה מלכה והוא מביא שזה סגולה להרבה דברים כמו ללידה תקינה וקלה וכו'. היה פעם שהבאתי לפניו בחור שהיתה לו ירידה חזקה ביראת שמים בלשון עדינה, והגר"ח אמר שיקפיד על אכילת מלווה מלכה. ההוא הקפיד ע"כ והיום הוא ירא שמים מרבים.

שאלה: ערב שבועות איך יכין עצמו לחג מתן תורה? **תשובה:** כתבו בספרים הקדושים שבערב שבועות האדם צריך להכין עצמו לחג מתן תורה, וזה כולל נתינת צדקה ויש סגולה מיוחדת לתת לת"ח וי"א שיתן צ"א פרוטות. דבר נוסף צריך לעשות תשובה ויקבל ע"ע לעתיד ללמוד בל"נ יותר בשקידה וכך תתקבל תשובתו, וישתדל להכניס את החג מתוך לימוד, בישיבות נהגו לעשות סדר מיוחד לפני החג ונקרא סדר הכנה לקבלת התורה. ויש להוסיף שבימים אלו במיוחד ירבה מאוד בתפילה על הצלחה בתורה בעיקר בברכות התורה וברכת אהבה רבה / אהבת עולם. ואם היה ער בלילה התפילה בבוקר מתקבלת ביותר כי כל העוסק בלילה שכינה כנגדו ואיתא בחז"ל שכינה כנגדו וישפוך ליבו לפני ה'.

שאלה: חג מתן תורה הוא חג המסוגל לרפואת החולים, מתי הוא הזמן המסוגל לזה? **תשובה:** ידוע שבזמן מתן תורה כל החולים התרפאו, ואמר ע"כ הרב אלישיב וד"ר ידוע מעוד צדיקים שכל שנה בזמן קריאת עשרת הדיברות מתעורר העת שהיה בזמן מתן תורה עצמה וכאילו אנו נמצאים למרגלות הר סיני ומקבלים את התורה ומי שמכווין היטב אז בקריאה יכול אחר ברכת התורה לבקש מה' רחמים שיתרפאו החולים ואפי' אם זה חולי שבדרך הטבע לא יכול להבריא ויבקש באופן המותר בלבד כי אסור לבקש בשבת ויו"ט אלא א"כ נמצא בסכנה, והפוסקים אומרים שיאמר זאת בדרך של מי שברך. ויש להוסיף שאין סגולה כתורה ויש לה כוח אדיר לרפואה. ומי שעוסק בתורה יכול להתרפאות מכל צרה וצוקה ובפרט הוא מועיל לרפואה, ורבי חיים קניבסקי היה מביא להרבה חולים שילמדו מעניין המחלה שלהם ויתרפאו והוא ע"פ הקבלה. ובספרים הקדושים מופיע ג"כ ששבת קודם מתן תורה הוא זמן המסוגל לרפואה, והוא ע"פ תורת אמת לרי"ל איגר מלובלין. ועוד ספרים.

שאלה: חג השבועות מגיע, מה ההשפעה שלו על התורה של כל השנה? **תשובה:** ידוע בשם השל"ה שחג השבועות הוא יום הדין על לימוד התורה, ולפי איך שלומד ומתנהג **באותו היום** כך נגזר דינו על הצלחה בתורה לכל ימות השנה. האר"י היה אומר שהלומד בתענית דיבור בליל שבועות, ומה שצריך לדבר ידבר רק בלשון הקודש, יזכה לשפע ברכה והצלחה לכל השנה כולה, ויש להוסיף שכמו שבראש השנה אדם מקבל ע"י קבלה הוא זוכה לס"ד ונחתם לחיים טובים, כך יקבל ע"י שבועות להתחזק בלימוד בהתמדה, ואאמו"ר אומר שהקבלה הכי מועילה זה לקבל ע"י שרבע שעה ראשונה של הסדר יהיה בתענית ואז מובטחת לו הצלחה וס"ד. ורבי גרשון אדלשטין אומר תמיד איך מגיעים לידי התמדה? התמדה. ונבאר את הדברים: כאשר האדם משתדל ללמוד בהתמדה אפי' קצת זמן הוא מתרגל לכך, ואז יכול להמשיך לעוד זמן, ועוד זמן ולהרחיב כל הזמן את ההתמדה שלו. אחד מטובי האברכים שאני מכירו היטב התקשה מאוד בלימוד העיון, ובישיבה בה למד מאוד התעכבו בסדר א והוא לא מצא ידיו ורגליו, עד שבשנה אחת הוא החליט שהוא מקדיש היטב את הימים הקדושים האלו ג ימי הגבלה, וחג השבועות בפרט לעמל התורה ככל יכולתו, וכמובן לתפילה מעומק הלב באהבה רבה, והאר עניינו בתורתך, ובברכות התורה, ובקש מהקב"ה שיוכל לשבת ללמוד בהתמדה ללא הפרעות (אפשר גם הורים על ילדיהם, ואשה על בעלה. וכדברי החזו"א בזה) ואכן זכה לס"ד ולמרות כל הטרדות הייצר, הוא הצליח מאוד, ומיני אז נפתח ליבו בתורה, ונהיה לו גישמאק גדול בלימוד התורה בעיון, עד שכשהיה מספר שפעם היה קשה לו ללמוד בעיון, הדבר היה נראה כדמיון. ומי שרוצה לזכות להיות מחדש בתורה כל השנה ישתדל לחדש חידו"ת בשבועות, או ללמוד דברים חדשים ואז, כותב החיד"א, הוא יזכה לכך. עוד יש להוסיף את דברי חז"ל שהלימוד בקול מועיל לזכירת התורה. ויש להוסיף את דברי רבי חיים קניבסקי שכותב בארחות יושר שעיקר ההצלחה בהתמודדות מול הקושי זה ההרגל, ברגע שאדם מתרגל ללמוד מספר שעות בהתמדה ובהבנת הנלמד, שוב כל ההפרעות נהיות מאוד קטנות, והמלחמה אז לא קשה כ"כ. והעיקר ההרגל. וצריך לדעת שתורה לא הולכת בקלות כי אין התורה נקנית אלא בעמל וביגיעה

שאלה: מה ילמד בליל שבועות? **תשובה:** רבי גרשון אדלשטין אומר שיעסוק במה שהוא נהנה, למשל מי שנהנה מהספק מרובה יקח ע"י להספיק כך וכך דפים במשך יום השבועות וכך יהיה לו חשק וסיפוק אדיר, אבל שלא ילמד עניינים שלא נמשך מספיק לזה. והעיקר יתכן הכל מראש.

שאלה: מה עוד ראוי לעשות בחג השבועות חוץ מלימוד התורה ושמחת החג? **תשובה:** חג השבועות יום פטירת דוד המלך: יש עניין גדול באמירת תהלים ובפרט ביום זה. וכמו שכתב ה"כף החיים' וכ"ה בן איש חי, שביום זה יש לסיים את כל הספר תהלים והוא סגולה גדולה לכל העניינים. ובחיד"א כתב שהגומר ספר תהלים ביום זה יעלו לרצון ביותר אמירת תהילותיו. ולעצם העניין של אמירת תהלים יש להביא כאן את דברי הפלא יועץ שהפליג מאוד בגודל התיקון שנעשה ע"י אמירת תהלים וכתב שלסיים ספר תהלים פעם בשבוע אין בכך משום ביטול תורה באיכות. ובפרט מי שהוא בשעת צער או סכנה וודאי שיאמר כל העת פרקי תהלים להינצל ולצאת מכל המייצרים שיש לו. ובספר עמק המלך (ספר קדמון) וכן הובא בספר קיצור השל"ה שיהודי פשוט היה בעיר מסוימת וכשנפטר נגלה בחלום לרב העיר וא"ל שכולם יברחו מהר מהעיר כי הולך לקרות דברים נוראים למי שישאר בעיר. והוסיף שהגזירה היתה לפני הרבה שנים וכל עוד הוא היה חי הקב"ה ביטל את הגזירה כי הוא היה אומר כל יום ספר תהלים (ויש גורסים כל שבוע) אך כעת לאחר שהוא נפטר תחרב כל העיר, וכולם ברחו והנשארים שם פגעה בהם יד ה'. הרי לנו כח מזמורי תהלים. רבי יוסף חיים זוננפלד היתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת בהשכנת שלום, ובעצות טובות לכל האנשים וכשנשאל ע"י איך זכה תמיד לכוון לאמת אמר: שהוא מקפיד לגמור יום יום את כל ספר התהלים. והחיד"א במדבר קדמות מערכת תהלים. הביא דברים נוראים בעניין אמירת תהלים: כל האומר תהלים בכל יום כאילו קיים כל התורה כולה. וזוכה להיות תחת כיסא הכבוד עכ"ל.

שאלה: ידועים דברי חז"ל שהלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, מה היא תורה לשמה? **תשובה:** הסטיפלער כותב במכתב שעל האדם הצעיר לא להתעסק בעניין זה אלא ילמד כל עניין ויחזור ד"פ ועי"ז ממילא הוא יגיע לתורה לשמה. ועיקר תורה לשמה היא מה שכותב הנפש החיים: שאדם ניגש ללימוד מתוך רצון להרבות כבוד שמים ולהידבק בקב"ה, והוא יודע כי כל דבר שמבין הוא דבוק בזה בקב"ה. ובשעת הלימוד צריך רק להיות שקוע בלימוד ולהבין הדברים היטב. ומי שבאמת מעריך את התורה כראוי הוא גם משקיע בזה בכל יכולתו כדי לברר שהבין לאמיתה של תורה. ולאחר הלימוד ג"כ צריך להרגיש רוממות אחרת. ובכל זאת מי שלומד כראוי ולא מרגיש כלום, זה לא אומר שהוא לא היה דבוק בקב"ה אלא יש לזה סיבות נוספות, וצריך להרבות בתפילה שנוכה לחוש במתיקות ובנועם הלימוד.

שאלה: באיזה דבר אדם יכול להתעלות ולהגיע עי"ז למדרגות עליונות ביותר? **תשובה:** רבי צדוק הכהן מלובלין מביא בספרו צדקת הצדיק כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר, הוא כלי מוכן לאותם דברים להיות נקיים וזכים אצלו, ובדברים שהרבה לפשוע בהם, ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב. היינו שבדבר שלבו של אדם חושק אותו לרע כגון יש לאדם תאוה מיוחדת לכבוד או לגאווה או לממון או לאכילה או לשמירת עיניים, זהו האתגר של האדם ובאם יתגבר על ייצרו בדברים האלו עי"ז הוא יתעלה ביותר ויגיע לדרגות גבוהות מאוד.

שאלה: איך מחנכים ילדים לאהבת תורה? **תשובה:** ברור הוא שכשילדים רואים בבית את האבא לומד במתיקות זה נותן להם המון. ולא רק בגלל הדוגמא האישית שבזה, אלא בגלל שילד תמיד השאיפה שלו

לחקות את אביו, ואם ראהו קורא עיתונים אז זה נהיה השאיפה שלו, וככל שהאבא ילמד יותר תורה הדוגמא לחיקוי תהיה טובה יותר. אותו הדבר יש חשיבות מיוחדת בדוגמא האישית של האמא בעניין לימוד התורה ובהערכתה לתורה, ובמה שהיא מקרינה בבית בחשיבות התורה, וכשהילד/ה רואה שמה שחשוב בעולם זה לא הכסף שהאבא או האמא מביאים, אלא שהאמא מתאמצת יותר למרות הקושי, כדי שבעלה יוכל ללמוד, ואותו הדבר לאלו שעוסקים לפרנסתם והם חוזרים בסוף היום סחוטים והולכים לשיעור וכדו', והאמא מעודדת לזה ואומרת שע"ז לא מוותרים, ממילא באופן טבעי יזכו לנחת של תורה מיוצ"ח. ומי שיכול להחדיר לילדים שלו את העונג וקורת הרוח, האושר והשמחה שיש בלימוד התורה, זוכה שבניו ישקיעו את כל מרצם בעמל התורה. וכשהאבא מעריך את אשתו בפה על מה שנותנת לו ללמוד, וכן כשהאמא מעריכה את הלימוד של האבא והילדים, זה החינוך הכי טוב.

שאלה: איך להתנהל עם הילדים בליל שבועות? **תשובה:** היות והשאלה מדי כוללנית נביא כאן תשובה כוללנית. צריך להתארגן. על כל ילד לתכנן את הלילה בצורה בהירה ולא מלחיצה, והיינו מה יעשה כל שעה, ובוודאי שילד שקשה לו והוא בגיל שחבריו ערים, ידאג שיהיה ער וחלק מהזמן יעסוק בדברים מסביב לתורה, כמו להכין הקפה ולסדר השתייה, וכן יאמר חלק מהזמן תהלים, ובחלק יגמור איזה מסכת משניות, ובאיזה זמן ילמד עם אביו או עם חברותא דברים קלים ומושכים שמתאימים לו. עיקרי הדברים יתכנן את הלילה מראש שלא יתעצב ברגע האחרון.

שאלה: מה תפקיד האישה בחג השבועות? **תשובה:** אישה בחג השבועות ג"כ מחוייבת לעשות הכל למען לימוד בעלה ובניה ע"י עידוד או הכנת משהו מיוחד לכבוד לומדי התורה בביתה, וכן להרבות לדבר על ההערכתה בעניין. ועי"ז נחשב כאילו עוסקות בתורה ואין לך החזקת תורה גדולה מזו וגדול המעשה יותר מהעושה. ובעיקר להתפלל להצלחת בעלה וילדיה בתורה.

שאלה: כידוע מנהג ישראל תורה לאכול מאכלי חלב בחג השבועות ובמשנה ברורה הביא הטעם לזה משום דבשעה שירדו מהר סיני נאסר עליהם לאכול בלי שחיטה והדבר היחיד שהיה בנמצא לאכול היה חלב, וזכר לזה נהגו לאכול מאכלי חלב בשבועות - האם מאכלי חלב הם דברים הבריאיים לגוף או לא? **תשובה:** מי שמוצרי החלב טובים לו אז זה בריא בהחלט, יש בחלב הרבה סידן וויטמינים חיוניים לגוף. אמנם לא צריך להרבות מידי אך יכול לאכול מזה מכובד, בשנים האחרונות השתנתה איכות מוצרי החלב בעקבות שהפרות היום מקבלות הרבה הורמונים, אנטיביוטיקות ותרופות שונות, וכן הן פחות ופחות יוצאות למירעה ולא נחשפות לשמש, ולכן יש הרבה מאוד אנשים שרגישים למוצרי חלב, שגורם להם למעיים רגיזים וכן לריבוי לחות, לכן לאותם אנשים יש למעט בזה, או לנסות חלב עיזים או כבשים או יוגורט כנ"ל, שיש בזה הרבה חיידקים החיוניים למעיים, ודברים המועילים מאוד למערכת העיכול. ומי שגם זה לא טוב לו, יאכל כן קצת אפי' לעיתים רחוקות וצריך להיות קשוב לגוף וכשרואה שמזיק לו במאוד לא יאכל וינסה לקחת דברים אחרים המשלימים מה שנותן החלב. **זמן אכילת מאכלי חלב בשבועות.** יש מנהגים שונים, יש שאוכלים בלילה בשביל לא להכביד על הגוף עם בשר לפני הלילה הארוך. ויש שאוכלים בבוקר.

שאלה: איך שומרים על עירנות בליל שבועות? **תשובה:** בסעודה לא לאכול מידי הרבה בשר בקר או גבינות שמינות ומזון מטוגן. אך ביתר שאת במהלך הלילה יעדיף לאכול פירות וירקות מים קרים ודגנים מלאים, ולהימנע מדברים מטוגנים בורקסים קורסונים חטיפים וכדו'.

שאלה: כמה זמן חתול ישן? **תשובה:** חתול ישן 16 שעות ביממה, (כל חתול בזמן שונה ולכן רואים כל הזמן חתול אחר), ובחז"ל כתוב שחתול היא חיה צנועה ואם לא היה מתן תורה היינו לומדים צניעות מחתול. וכמו כן לחתול יש מצפן גנטי פנימי שעוזר להם לנווט ולזכור מקומות אפי' ממרחק רב ואפי' אחר כמה שנים, לכן כשמסלקים חתול נודניק, צריך להרחיקו לעיר אחרת, כי אם לא הוא יידע לחזור למקומו הראשון.

שאלה: מי הוא בעל האקדמות, והאם הוא מוזכר בספרי הראשונים והיכן מקום קבורתו? **תשובה:** בעל האקדמות הוא רבי מאיר ש"צ וכן מכונה ר' מאיר ציר נאמן, בעל האקדמות מוזכר מספר פעמים ברש"י הקדוש שקורא לו ר' מאיר שליח ציבור זצ"ל, וכן מובא בתוס' בר"ה דף יא., שנת פטירתו ד' אלפים תת"נ ומנוחתו כבוד בעיר לובלין שבפולין.

שאלה: מהי הצורה הטובה לקראת חג השבועות להחדיר לילדים אהבת תורה ומתיקות התורה? **תשובה:** כמו ברוב תחומי החינוך הצורה הטובה ביותר היא ע"י דוגמא אישית וכמו שמובא בגמ' מהמעשה הידוע של ר' יוסף שעשה סעודה גדולה כדי להראות לבני משפחתו את שמחתו העצומה מחג השבועות ואמר אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא, וכך גם אנו ההורים ככל שאנו מראים להם כמה טוב לי תורת פיד מאלפי זהב וכסף, וכמה אנו אוהבים את התורה והיא משוש חיינו, ומכבדים את לומדיה והוגיה, וכך הם ירגישו וינהגו כמותם.

שאלה: האם החזו"א דיבר או מסר שיעור בציבור? **תשובה:** כותבי קורות ימי החזו"א כותבים שבעדינותו לא היה מסוגל לדבר בציבור, וגם ביארציט של אביו שמשום כיבוד אב מסר מול מקורביו המצומצים, והיה ניכר שהדבר קשה עליו במיוחד, אבל היה בחודש אב תרצ"ג הגיע החזו"א לגור בבני ברק ובמהלך החורף תרצ"ד מסר החזו"א שיעור כל יום בישיבת בית יוסף הסמוכה לביתו, שהקים רמ"ז שטיגל, ובניסן תרצ"ד

כשעלה הסטייפלער לאר"י, הפסיק החזו"א מאמירת השיעור, והסטייפלער מסר שם שיעורים עד שנת תש"כ.

שאלה: מה הסגולות והרגעים הגדולים ביותר בחג השבועות? **תשובה:** יש סגולה ידועה לרפואה בעת קריאת התורה של עשרת הדברות, כשם שבשעת מתן תורה נתרפאו כל החולים כך בזמן הקריאה מתעורר הזמן וזה מסוגל לרפואה. כמו כן סגולה לזרע של קיימא לקרוא פרשת אמור בחג השבועות כי כתוב אמור ואמרת וזה גמטר' פרו ורבו, וכמו כן סגולה לפרנסה שחג השבועות זה זמן השפעה לבני חיי ומזוני רוייחי, וכמו כן בזמן אמירת קדושה של תפילת מוסף שהיא שעה נעלה ומרוממת כשעת נעילה ביום הכיפורים, וכן להתפלל על אתרוג נאה כיון שבעצרת נידונים על פירות האילן.

שאלה: מה מיוחד דווקא בליל שבועות, שיושבים כל עמלי התורה ונשארים ערים כל הלילה ללמוד תורה ד' **תשובה:** בהקדמת הזוהר מובא סגולה נדירה שכל אלו שלומדים בלילה זה ושומחים בו, כולם יהיו רשומים בספר הזכרונות והקב"ה מברכם בשבעים ברכות וכתרים בעולם העליון, ומלבד זאת רבותינו הקדושים האריכו במעלת הלימוד בליל מתן תורה, כמו שכתוב בארז"ל שכל מי שעוסק בתורה בלילה זה מובטח שישלים שנתו ולא יארע לו נזק בשנה ההיא, וכן כתב הבן איש חי שלימוד התורה במשך כל הלילה מועיל לכפר על עוונות שנתחייב עליהם כרת.

הלכות לחג השבועות

אדם שיושב ולומד כל הלילה ומגיעה שעת עלות השחר אינו צריך להפסיק וליטול ידיו, ואינו צריך לברך ברכת התורה אלא ממשיך ללמוד. **אדם שקם** באמצע הלילה הדין הוא שמברך ברכת התורה בשביל שיוכל ללמוד. מחדשים הפוסקים (כה"ח מז כז) שאם הלך לישון לשעה או שעתיים באמצע הלילה כדי שיהיה לו כח להמשיך ללמוד אינו מברך ברכת התורה בקומו משנתו. אלא בבוקר.

המנהג הוא באדם שהיה ער כל הלילה, לאחר עלוה"ש יעשה צרכיו ויברך על נט"י ואשר יצר. ולגבי אלוקי נשמה והמעביר שינה נהגו שמספק ייצא ע"י אחר אם יכול. ואם לאו לא יברך כי ספק ברכות להקל. וברכות התורה אם ישן ביום הקודם בצהרים יכול לברך לפי הרע"א. ואם לא, ייצא מאחר. והחזו"א כתב שגם אם ישן ביום הקודם ייצא מאחר. ושאר ברכות השחר יכול לברך בעצמו. וברכת ציצית, טלית גדול פוטרנו, ומי שאין לו טלית גדול ישתדל לצאת ממי שיש לו. ואם הלך לישון אחרי עלות, יש שיטות שאינו יכול לברך אלוקי נשמה והמעביר שינה ויש שסברו (חת"ס וא"א מבוטשאט) שיכול לברך. וברכות התורה יכול לברך לכאורה לכו"ע.

האם אישה יכולה להוציא את בעלה בברכת התורה? יש בזה ב' דעות מובא במשנ"ב סימן מז שאסר. ובביה"ל התיר. ורבי חיים קניבסקי אמר לי שיש בעיה שהאישה תוציא את בעלה בברכות התורה.

מי שאומר תהילים לאחר עלות השחר יכוין לא לצאת בזה ידי חובת פסוקי דזמרה והלל כי אחרת הברכה של פסוקי דזמרה וברכת ההלל שנאמר בבוקר יהיו לבטלה, ובאמר פסוקי ההלל ותהילה לדוד כו' סתמא הוי ברכת ברוך שאמר והלל לבטלה. ע"פ הביאור הלכה תחילת סימן נג. וע"פ הפרמ"ג שצ"ח שם.

בשבועות קוראים הלל שלם. וצריך להיזהר לא לדלג אפי' מילה אחת כי אז צריך לחזור לומר עם ברכה. והיות ובחג השבועות יש בעייה של נתנמנם יזהר בכך מאוד. וכשיש לו ספק תוך כדי אמירת ההלל אם אמר איזה קטע יחזור ויאמר כי זה מעכב.

הלכות ליו"ט: **מותר לבשל** ביצים שיש עליהם אותיות ביו"ט. **מותר להוציא** מהמקפא מרק ביו"ט ולהניחו על האש. **מותר לקלף** ביו"ט במקלף המיועד לכך. **וכן מותר** לחתוך ירקות דק דק **בלי שינוי, ויש מחמירים לעשות שינוי קל. וכן מותר** לעשות סלט ביצים ערבוב ביצים עם שמן ומיונז וכדו'. **ומותר** להעביר אש מהנרות שהדליקו לכבוד יו"ט, כי כל צרכי יו"ט הוא כבוד יו"ט.

הלכות בשר בחלב השכיחים בבישולים לחג השבועות – מתוך שיעורי רבי דוד שריבר שליט"א

עשיית פת חלבית – בשרית. פת שנילושה בחלב או בשר נאסרת באכילה גם לכשעצמה, אא"כ עושים בה היכר בשעת הלישה או בשעת האפיה, או שמכינים רק כמות מועטת, שהוא לדעת המחבר כדי סעודה אחת ולדעת הרמ"א ליומו. אך אם לא עשה היכר נהפך לשם מאכל אסור, ולא מועיל סימן אחרי האפיה, וגם לא לחלק להרבה אנשים.

האיסור הוא רק בפת כזו שהרגילות היא לאכול אותה עם בשר ועם חלב. ולכן אסור להכין חלות ממולאות או שנילושו בחלב, אא"כ עושים היכר בשעת האפיה, וההיכר צריך להיות ידוע לכל מי שעלול לאכול ממנו. אך עוגות חלביות, מאחר ואין רגילות לאכול עם בשר אלא רק עם חלב, אי"צ בזה היכר. וכן ניתן להכין בערב החג כמות כזו שעתידיה להאכל ע"י כל מי שעתידי לאכלו. אך ראוי שלא להכין כמה ימים לפני החג.

וכן אין להכין כמות שתהיה גם לחג וגם לסעודה שלישית בשב"ק כי ההיתר של כמות מועטת הוא רק כשזה כמות ליומו.

נחלקו הפוסקים האם איסור זה הוא רק בדברי מאפה כגון חלות, לחמניות, עוגות וכדו' אך חביתות וכדו' שאינם מיני מאפה לא, או שכל מאכל שהרגילות לאכול אותו ביחד עם בשר או חלב אסור שיהיה חלבי אא"כ ניכר שהוא חלבי, או שעושים אותו בכמות קטנה.

נ"ט בר נ"ט השכיח

בישלו מאכל בכלי בשרי ב"י, לדעת המחבר מותר לאכול אותו עם חלב, ולדעת הרמ"א אסור, אבל אם הכלי הבשרי אינו ב"י מבליעות בשר גם לדעת הרמ"א מותר לערבו בגבינה, ולכן חביתיות שהכינו במחבת בשרית ב"י, לדעת הרמ"א אסור למלאות אותו בגבינה, אמנם אם כבר עירבו מותר באכילה. אבל אם המחבת לא היתה ב"י מותר למלאות אותה בגבינה.

אבל לכתחילה לטגן במחבת בשרית שאינה ב"י כדי למלאות בה אח"כ גבינה לדעת החכמ"א ועוד אסור, אמנם אם שעתו דחוקה כגון עריו"ט וכדו' ואין לו מספיק כלים יכול לכתחילה לטגן במחבת בשרית שאינה ב"י כדי למלאות בה אח"כ גבינה.

וכן אם רוצה לבשל מרק פרוה ואח"כ להמיס בה גבינה צהובה, אם הכלי אינו ב"י ואין לו מספיק סירים מותר, אבל אם הוא ב"י לדעת הרמ"א לכתחילה אסור לערבו. אבל לבשל מרק פרוה בסיר בשרי ולאכול אותו אח"כ בצלחות חלביות מותר.

הנחות סירים לשבת, וליו"ט על הפלטה.

פלטה שבמשך כל השנה מניחים עליה סירים וגולש, אם המקום נקי לגמרי יכול להניח עליו בתוך סיר, תבנית, מעל נייר כסף, מאכלים חלביים. אבל לא יניח על הפלטה עצמה את המאכלים החלביים. במידה ויש על הפלטה דבוק שאריות של גלישות דבוקים יניח גם נייר כסף מלבד הכלי אם במשך החג גלש מהמאכלים החלביים על הפלטה, גם אם הכל התייבש ונשרף, אסור להעמיד על אותו מקום סירים עם מאכלים בשריים לאותה שבת, אבל יכול להניח תחת הסיר של הטשולנט נייר כסף, וע"ז להניח את הסיר. אם יש במקום שיירי לכלוך מגלישת החלבי, יניח שני ניירות כסף, אמנם אסור לחתוך את הנייר כסף לצורך כך ביו"ט, וכן לא יניח על הפלטה עצמה לחמם חלות שאמור לאוכלם בסעודה החלבית אלא ע"י נייר כסף וכדו'.

כשמעמיד לבישול או חימום סירים שבהם מאכלים חלביים וסירים שבהם מאכלים בשריים, במידה ויש חשש שיגלוש מהסירים או מהתבניות הח"פ שהוא יותר מצוי, ראוי להניח תחת אחד מהסירים נייר כסף כדי שלא להכנס לכמה ספיקות אם יגלוש תחת הסיר, או סמוך אליו. אמנם אסור ביו"ט לחתוך לצורך כך נייר כסף,

ומאחר והוא דבר מצוי ראוי להכין כמה נייר כסף חתוכים, כדי שיוכל להניח עליהם את הסירים.

העמדת סירים קרובים – וטיגון חלבי סמוך לבשרי

כאשר מעמיד על הפלטה סירים חלביים ובשריים יזהר שלא יהיו מידי קרובים שלא יגעו זה בזה. כאשר עומד סיר של מאכלים בשריים על האש, ובאותו זמן מטגן במחבת מאכלים חלביים, יזהר שיהיו רחוקים אחד מהשני במרחק שלא יעלה זיעה מהמחבת לדפנות הסיר.

חידות

חידות שינון הפרשה במדבר לפי סדר הא'-ב'. א. נשיא שבט לוי? אלעזר בן אהרן. ב. השבט שפקודיו היו 35,400? בנימין. ג. ספרו את הזכרים לפי? גולגלתם. ד. השבט שפקודיו היו 62,700? דן. ה. "ולא יבואו לראות כבלע את? הקודש. ו. הזכרים בשבטים נמנו מגיל עשרים שנה? ומעלה. ז. שבט שפקודיו היו 57,400? זבולון. ח. אחת ממשפחות הקהתי? חברוני. ט. מטה לוי נמנה לבדו מפני שלא _____ בעגל (רש"י)? טעו. י. אחת ממשפחות הקהתי? יצהרי. כ. מכלי השולחן? כפות. ל. אחת ממשפחות הגרשוני? לבני. מ. מבני מרורי (2)? מחלי ומושי. נ. שם בנו בכורו של אהרן הכהן? נדב. ס. במדבר זה מתו נדב ואביהוא, כשאש זרה הקריבו? סיני. ע. שניים מבני קהת? עמרם ועוזיאל. פ. פרשתנו היא הפרשה הראשונה בחומש ה-? פקודים. צ. שניים מאבות הנשיאים? צורישדי וצוער. ק. הנשיאים נקראו גם _____ העדה. קרואי. ר. נשיא כל שבט נקרא גם _____ לבית אבותיו? ראש. ש. הגיל בו הלויים מתחילים לעבוד במשא? שלושים. ת. חיה שהכינו מעורה שקים לנשיאת כלים? תחש.

חידות חג השבועות ע"פ סדר הא' – ב'. א. פיוט הנקרא בשבועות? אקדמות. ב. שם נוסף לחג הזה? ביכורים. ג. מה היתה רות? גיורת. ד. נולד ונפטר בשבועות? דוד. ה. שלושה ימים קודם שבועות? הגבלה. ו. תאריך חג השבועות? ו סיון. ז. הדיבור הרביעי? זכור את יום השבת. ח. תספרו? חמישים יום. ט. הסימנים לקריאה בתורה? טעמי המקרא. י. פרשה שקוראים בשבועות? יתרו. כ. המלאכים נתנו אותם לעם? כתרים. ל. ניתנו פעמיים? לוחות. מ. מנהג בשבועות לאכול? מאכלי חלב. נ. עם ישראל אמרו? נעשה ונשמע. ס. ההר העניו? סיני. ע. הציונים שנאמרו בחורב? מצוות עשה. פ. מקשטים איתם את הבית? פרחים. צ. אתה רועינו ואנו? צאנך. ק. שם נוסף לחג? קציר. ר. אמה של מלכות? רות. ש. קרבן מיוחד לשבועות שמתיר את החדש? שתי הלחם. ת. ספר מזמורים שקשור לשבועות? תהילים.

חידות שינון מגילת רות ע"פ סדר הא' – ב'. א. אלימלך ונעמי קרויים? אפרתיים. ב. עיר המוזכרת במגילה? בית לחם. ג. בועז אמר לרות יש... קרוב ממני? גואל. ד. עני במגילה? דל. ה. ישי את דוד? הוליד. ו. תחילת המגילה? ויהי. ז. הפרדת המוץ מהתבואה נקראת? זריה. ח. מסבותיו של דוד המלך? חצרון. ט. מה רות היתה לנעמי? טובה משבעה בנים. י. שם במגילה שנכתב ישר והפוך אותו הדבר? ישי. כ. בעלה של ערפה? כיליון. ל. מה רות עשתה בין העמרים? לקטה. מ. בתוך מה נתן בועז לרות את השעורים? מטפחת. נ. סבא של בועז? נחשון. ס. מה עשתה רות לשמלות? סכה אותם. ע. כמה אסף בועז? עשרה אנשים. פ. הגואל הקרוב

נקרא בשם? פלוני אלמוני. צ. עומרים קטנים? צבתים. ק. בועז נתן לרות לאכול? קלי. ר. מזקניו של דוד?
רס. ש. מי נתן לעובד את שמו? שכנות. ת. קנין חליפין? תמורה.

חידות בפרשת שבוע: א. פרשת במדבר איזה פרק תהילים התחבר במדבר? ב. איזה דבר בפרשה (פרשת במדבר) זקוקים לעדים? ג. פרשת במדבר איזה 2 דברים בחומש בראשית כתוב בפסוק מפורש שנמצאו במדבר? ד. 6 מילים רצופות בפרשה שאומרים בזמירות ליל שבת? ה. איזה עוד חומש כתוב המילה במדבר בפסוק הראשון של החומש? ו. היכן מוזכרים בגתן ותרש בפרשת במדבר?

חידות במגילת רות: ז. איזה עיר במגילה יש לה שתי שמות? ח. איזה אבא ובן במגילה נקראים אותו הדבר ישר והפוך? ט. מי הם שלושת הגרים המפורסמים שקשורים כולם לחג השבועות? י. איזה שם נמצא גם במגילה וגם בהפטרות נשא? יא. איזה שתי ארצות נמצאות במגילה כשם אב ובנו? יב. איזה שתי אחיות מפורסמות בתורה מופיעות במגילה?

חידות תורניות לחג השבועות: יג. מה הם שלושת השמות של חג השבועות? יד. איזה ב תפילות מתפללים רוב אנשי הארץ באותו השעה ולמה? טו. היכן מופיע המילה הללו-י-ה ג"פ באותו הפרק? טז. איזה ברכה מברכים אותה רק ביום רביעי או חמישי?

חידות משמעויות מילים: יז. ה' משמעויות למילה שכר? יח. ד' משמעויות למילה מכונה? יט. ט' משמעויות למילה צרה?

חידות לשאל את הילדים: כ. איזה שיר שרים יומיים השבוע כל יום מנגינה אחרת? כא. היכן מעורב בשר וחלב באותו מקום ומשתמשים בו? כב. מה משנים בחג השבועות בסעודה מכל חג ושבת? כג. איזה דבר אם הוא אוכל הוא גודל, וכשהוא שותה הוא נקטן? כד. מה ל"א הרבה אנשים בליל שבועות בשונה מכל השנה? כה. מה מפסיקים בחג השבועות לומר? כו. מה עגול ועמוק כסיר אבל לעולם אינו יכול להחזיק מים ויש אותו בכל מטבח? כז. מה יכול להרים 100 טון ויותר של עצים, אך אינו יכול להחזיק חצי שקל? כח. איזה דבר נכנס דרך חלון סגור? כט. מי מופיע פעם בשנייה פעם בשבוע ופעם בשנה, ואילו ביום בלילה אינו מופיע בכלל?

תשובות: א. פרק ס"ג. ב. רש"י אי' י"ח שהיה צריך כל אחד עדים לאיזה שבט הוא שייך כשספרו את עם ישראל. ג. בראשית ל"ו כ"ד "ענה מצא ימים במדבר", וט"ז ז' "וימצא מלאך ד' במדבר. ד. פ"א פכ"ב איש על מחנהו ואיש על דגלו. ה. חומש דברים. ו. רש"י פ"ג פ"ז. ז. אפרת היא בית לחם. ח. דוד בן ישי. ט. רות. יתרו. קוראים בפרשת יתרו, הגרף פוטוצקי נהרג בשבועות. י. השם מנוח מופיע בשניהם. יא. יהודה וישראל. יב. רחל ולאה. יג. ביכורים עצרת שבועות. יד. בליל שבועות רובם מתפללים כ-40 דקות אחרי השקיעה דבעינן תמימות משא"כ כל שבת יש שמתפללים 20 דקות ויש 40 דקות וכו'. וכן רובם מתפללים שחרית בנץ החמה. טו. פרק קלה בתהילים. טז. עירוב תבשילין. יז. שכר - לקח בשכירות, בלשון עבר. שכר עליך את בלעם. שכר - הסכם שכר מכר, שכירות עם זכות קנייה. שכר - בקמץ. תמורה. 'כי שכר הוא לכם חלף עבודתכם'. שכר - בשווא. דייר בשכר חודשי. הגדרת בעלות מוגבלת. שכר - משקה. יין ושכר. יח. מכונה - מכשיר עבודה. מכונת כביסה. מכונה - שם כינוי. פלוני המכונה איש מירון. מכונה - מחזיר לקדמותו (בלשון נקבה). אף הבונה בית על מכונו לא היה חוזר (סוטה פ"ח מ"ג). 'יכונון מקדשך על מכונו'. מכונה - המכון ששייך לה. יט. צרה - עת צרה היא ליעקב. צרה - לא רחבה. סמטה צרה. צרה - צפופה. צר לי המקום שאלין בירושלים, צפוף לי (ברטנורה). צרה - עשה מצור על העיר. אל תצר את מואב. צרה - יצר צורה. צרה - אשה שנייה לבעלה. צרה - איש צר ואויב = בנקבה: אשה צרה ואויבת. צרה - צרות עין. צרה עינו באחרים ואינו מהנה שכיניו מכליו ע"י שאלה (ערכין טז. רש"י). צרה - ממשלה צרה. נשענת על רוב דחוק. כ. ובאו כולם בשבועות, ובשבת שרים במנגינה של שבת ביונה מצא בו מנוח. כא. החלב הוא בתוך גוף הפרה. כב. אוכלים חלבי. כג. אש. כד. קריאת שמע על המיטה כה. ספירת העומר. כו. מסננת. כז. מים. ח. הם מחזיק אוניות גדולות אך חצי שקל שוקע מיד. כח. שמש. כט. האות ש.

עוד חידות לחג השבועות: א. מה ראשי תיבות "שבועות"? ב. מגילת רות "וישי הוליד את דוד" מה שם אבא של דוד? ג. היכן במגילת רות שם של פיוט בליל הסדר? ד. מה אסור כל השנה ובשבועות מותר? ה. מה מותר כל השנה ובשבועות אסור? ו. מי במגילת רות כל הזמן עובד? ז. שבועות חג החלב: איך ניתן לייצר חלב מפרחים? תשובות: א. עליונים ששו ותחתונים עלזו. ב. ניצבת בת עדאל. ג. ויהי בחצי הלילה. ד. להתפלל שחרית עוד לפני שהגיע הנץ. ה. תענית חלום מותר כל השנה גם ביו"ט חוץ משבועות. ו. ד' י"ז עובד בן ישי. ז. מכניסים פרחים לפי הפרה ויוצא אח"כ חלב.

חידון שתיים מי יודע: א. מצורע שאין ידו משגת מביא? ב. מקום מושב המשקפיים? ג. לא ביום אחד? ד. קושרים תפילין על אחד מהם דינו של גנב? ה. על פיהם יקום דבר? ו. חייבים שמירה? ז. מניחים עליהם גורל. ח. יעקב ועשיו. ט. אחד ביום ואחד בלילה? י. כתיבה וחתמה טובה. יא. זכר למן? יב. לחם שהיו אופים בערב שבועות. יג. משה רבינו הוריד מהשמים? יד. אם לא, אז מיתות? תשובות: א. שני תורים או שני בני יונה. ב. על שתי האוזניים. ג. אותו ואת בנו לא תשחטו. ד. ידיים. ה. כפל. ו. שני עדים. ז. עיניים. ח. שני שעירים. ט. תאומים. י. חצות. יא. שני ימי ראש השנה. יב. לחם משנה. יג. שתי הלחם. יד. לוחות הברית.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: רעיונות שנשלחו השבוע ובהם פתרונות לבעיות שהובאו בשבועות קודמים: א. עצות לטיפול בקרע בגיד להתמיד בפיזיותרפיה, כל יום להוסיף עוד קצת גם מה שנראה לא אפשרי עד שמגיעים לתוצאה. אחרי תקופה של התמדה בעז"ה המקום מתחזק ומחפה על הגיד הקרוע.

יש ספרי בשם ketospray צריך מרשם, עוזר מאד להוריד בצקת וכאב מהאיזור. **ב. עצה לחומצה אורית להימנע מעגבניות ויין. ועוד כתבו:** טיפול טבעי לזה יש על ידי בישול עלי תירס (ניתן להשיג בדוכנים שבשווקים הגדולים כמו מחנה-יהודה וכדו') (יש לברר מה לגבי תולעים) במים כעשרים דקות ולשתות את המים. זה משחרר את העודף חומציות שיש בגוף ניתן להשיג גם שערות תירס בחנויות הטבע ולעשות מזה תה. בדוק ומנוסה. לחילופין, להקלה על הכאבים אפשר על ידי שתיית מים לפתוח את היום ב-2-3 כוסות מים וכן לאורך היום להגביר את השתיה וכך החומציות "מדוללת" על ידי המים ופחות מורגשת. **ג. במאמץ קטן של כיוון השעון במצלמה ניתן להרוויח שכל תמונה שתצלמו, במאפיינים שלה יישמרו למשך שנים רבות התאריך והשעה שבהם צולמה התמונה (בחלק מהמצלמות התאריך מתאפס כשמוציאים את הסוללה). ד. למניעת עגמת נפש רבה ומנסיון כואב של רבים: כל מסמך שחשוב לכם לשמור עליו, חובה לשמור אותו לכל הפחות ב-2 אמצעי איחסון שונים ולדאוג לעדכן מעת לעת את הגיבוי בשינויים שאתם עושים (יש תוכנות שמיועדות לכך). ה. לגבי התרופה שעוזרת לדימום מהאף משחת "בקטרובן לאף": רופאה הסבירה לי שזה אותו חומר של ה"בקטרובן" הרגיל, רק שבמשחה לאף יש פיה מיוחדת שנוחה לאף. המשחה לאף מגיעה בכמות קטנטנה של 3 גרם ולכן יוצאת הרבה יותר יקרה ו. כתמים לבנים בחליפה נגרמים מזיעה וליתר דיוק מהמלח של הזיעה, אין דרך לעקוף את זה. מלבד ניקוי יבש כל תקופה, או חליפת כבס ולבש של בגיר. טעות נפוצה ששוטפים את זה במים, ובאופן טבעי המלח צף והכתם עולה כלפי החלק העליון בשרוול. ז. לבעיות בגז אם אין להבה או שקטנה מידי וכו'... יש לפתוח את החור בעזרת מחט מיוחדת לגז ובדר"כ הכל מסתדר **ועוד כתבו:** ניתן לקחת סוגר- מצוי בחבילות של כוסות קרטון, להוריד את העטיפה שעל החוט מתכת, ויש מחט לפתיחת גז, בדוק ומנוסה פעמים רבות. **ועוד כתבו:** יש גמח בכל הארץ "חינם" לחוט דק וגמיש 0795-85-0795 ח. בקשר לפיח בסירים כתבו לשים סבון כלים מתחת לסיר וכך לבשל על הגז. אז לפי ההלכה אם משתמשים באותו חצובות לחלבי ובשרי. אפילו לא ביחד ממש. צריך לנגב את הסיר שלא יהיה לו שום רטיבות של מים כי אח"כ זה מעביר את החלב לבשר וההיפך. לכן אסור למרוח סבון כלים אלא צריך שיהיה יבש לגמרי. אלא אם כן יש נפרד לחלבי ובשרי. ט. פתרון לקרע בגיד אני עברתי פריקת כתף ובמקום ניתוח הלכתי לדיקור סיני + טווינא וב"ה התרפאתי.**

התורה חסה: בקשות עזרה וסיוע שנשלחו ע"י הקוראים, למי שיש פתרונות או רעיונות לשלוח ע"מ לסייע לציבור מתבקש לשלוח למייל שבסוף העלון והקב"ה יחזיר לו בכפלים: א. מה הפיתרון להרפס ב. ג. איך מנקים כתמים בבד סאטן? ד. עיצות כיצד למגר פטרת הציפרון ביד בצורה טבעית (ללא טיפול תרופתי) ה. ילד שהתרגל להרדם רק עם מלטונין ואנו רוצים להפסיק את השימוש עקב כך שאם מתעורר מסיבה כלשהיא בשעות הבוקר המוקדמות לא מצליח להרדם שוב. ו. לבננו בן העשרים הופיעה לפתע בלוטה בגודל בינוני באזור העורף, נשמח לקבל מידע ממי שיודע ממה זה קורה ואיך אפשר לטפל פנינו לרופא הוא הפנה לבדיקת דם וכשהיא יצאה תקינה אמר כי אין לרפואה מה להציע בזה כי מדובר בבלוטת שומן. ז. כיצד ניתן להוציא ריח מארון בגדים? ח. ברשותי טלית גדול ש דהה וקיבל צבע צהוב חזק, ישן, כיצד ניתן להחזיר לו הצבע המקורי ?

הגיגים המיועדים לאלו שיש להם תועלת. מקוצר לרגל חג השבועות

הרגע הזה שאתה יוצא מהבית ורואה את שקית האשפה שאשתך הניחה ליד הדלת בתקוה שתבין לבד... **כשאני יושב יותר קל לי לעמוד בניסיון.**

הקפה של הבוקר זה לא הקפה. זה הסיגריה.

מיליארד סינים לא טועים. מספיק להם שאמריקאי אחד יטעה.

כל כך הרבה אנשים מאחלים אחד לשני "עד מאה ועשרים", למרות שאף אחד לא מכיר מישהו שהברכה הזאת התקיימה בו.

הפקח העירוני שנהנה לרשום קנסות הוא לא אדם רע. הוא אדם שרע לו.

הרגע הזה אחרי הפגישה, לפני שהשדכן מוסר תשובה שלילית מהצד השני הוא מקדים ואומר: דווקא הם אמרו שהיתה פגישה מאוד טובה והבת שלהם מאוד התרשמה לטובה מהבחור, אבל...

חדש ממטבחו של שף שרגא: יפצ'וק גבינה.

הכהן הזה עם הקול החזק שמכתיב את הקצב של הברכת כהנים.

עוד לא נולד האבא שיתחמק מללמוד עם הבן שלו, כשהוא מבקש "אבא בוא תלמד איתי" בנוכחות השווייגר.

בכל שעות היום אין לי שום בעייה לקום מהמיטה. חוץ מבבוקר. אז כנראה שהבעייה היא בבוקר ולא בי.

אני רק שאלה: כשנשפך חלב על בגד, לא בוכים גם על הבגד?

מחקרים מוכיחים: כשחושבים על גירודים... פתאום יש גירודים!! צדקתי?

סמוטריץ : הסיוע לא נכנס לחמאס, רק לתושבי עזה, אם חמאס לוקח שידעו שאין להם מחילה אפילו ביום כיפור וזה גזל גמור!!

הכי גרוע להיות טכנאי מזגנים. עובד במקום שחם ובלי מזגן ועד שנדלק המזגן הוא כבר הולך.
תודה נדירה לידידנו המסור בלב ונפש נותן תמיד מהונו ומאוונו ודואג לזיכוי הרבים זכויותיו גדולים יותר ממלאכים, אשרי העם שזכה שהוא בתוכו, אדם גדול בדורינו, הגאון הצדיק **רבי יעקב זלושינסקי שליט"א** שאצלו רואים מה זוכה מי שמזכה את הרבים והוא זכה לבן צדיק גדול כמותו ממש. אשרינו שזכינו שהם הרימו את קרן העלון שמתאפשר לקבל אותו גם בפקס כמפורט לקמן.

היכן ניתן להשיג את העלון

לקבלת העלון באופן אוטומטי יש לשלוח מייל עם המילה 'הצטרפות' לכתובת זו alonalon+subscribe@googlegroups.com ולאחר מכן תקבלו הודעה, יש להשיב תשובה למייל שקיבלתם, ותקבלו אישור שצורפתם.

הודעות תגובות רעיונות פתרונות למערכת העלון יש לשלוח למייל זה 1@1alon.com ניתן להשיג בכתב גדול במייל הנ"ל.

כמו"כ ניתן להשיג את העלון בקובץ גליונות. בכל העלונים בשם הבית התורני. ובעוד קבצי עלונים. וכן בקול הלשון מקישים על מאגר השיעורים/עברית/תנ"ך/קובץ גליונות שלמה קולדצקי ומורידים מה שרוצים עלונים מהשבוע ומהחמש שנים אחרונות. **במחשב** ניתן להוריד בדרשו בבינינו ועוד, ע"ש: עלון קולדצקי. או עלון לשבת.

חדש ניתן לקבל את העלון בפקס לקבלת העלון בפקס יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 1010 ואז שוב 1

כמו"כ יהיה ניתן להשיג עלונים בבני ברק: צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפינה בחצר ברחוב סוקולוב 23.

העלון בכניסה לתלמוד תורה כתב סופר עולה סך של 30 אגורות לעלון (12 שקל לשנה, שקל לחודש ממוצע כי בביה"מ לא יוצא), אפשר לשלם מראש לכמה שבועות קדימה, אפשר לשלם לאחר השבת, את התשלום יש לשלם בקופה הצמודה. או ב'נדירים פלוס' - רשת הכוללים פרדס כץ-עלון, (שלוחה 2422). אפשר לשלוח משם הודעות. **מי ששילם עבור כמה שבועות קדימה** אין לנו התחייבות לספק לו עלון במידה ויהיה חסר רח"ל או שלא יצא עלון. **הפצת העלון דרך המיל היא ללא תשלום**, וכן התשלום הוא רק על לקיחת העלון מהמקום הנ"ל ולא על צילום העלון באופן עצמאי (וכמובן שהמפיצים שלא לוקחים את העלון מהמקום הנ"ל ומפיצים באופן עצמאי ברור ופשוט שלא צריך לשלם). כל המפיצים הקבועים שרוצים להמשיך להפיץ את העלון נא לשלוח למייל הנ"ל את מקום הפצתם ובע"ה נפרסם אותם. תודה ויישר כח לכולם על זיכוי הרבים.

להלן מקומות שבהם ניתן להשיג את העלון: בירושלים: בישיבת מיר אצל הגאון הצדיק רבי דוד רוטשילד שליט"א. או אצל האדם הגדול והאהוב רבי אבי פרידנר שליט"א שבטוח שיש לו חלק בהחזקת הדור. או אצל הגאון הצדיק המופלא שאנשים גאים לגור בשכנותו רבי אליהו בכרך שליט"א בבית הכנסת זכרון אברהם רמות ג' ירושלים. **ניתן להדפיס את העלון במודיעין עילית** בעמדת אוצר החכמה בביהמ"ד קהילת משך חכמה -רחוב משך חכמה 41 לכתוב עלון לשבת, בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בבית שמש:** בבית הכנסת אור אליהו אצל הרב הצדיק והטהור רבי נחום זכריש שליט"א שזכה דורינו לאורו הגדול וזכתה בית שמש לאורו, ואצל הילד הצדיק אלימלך הכהן גליק, שמדפיס ומפיץ במסירות רבה את העלון בבית הכנסת בית אביי וכן מי שמגיע לקבל את העלון בביתו, הוא מביא לו במאור פנים ממש. **בביתר עילית:** בבית הכנסת שלום רב ברחוב שלום רב גבעה בי. **בהר יונה:** אצל רבינו שמחה שולמן שליט"א שהוא זכה להיות מפורסם כיוון שברח מפרסום. **ברחובות** בישיבת מאור התלמוד אצל הבחור הגאון המופלא רבי יהודה רוזן שליט"א. **ברכסים:** אצל רבי יוסף המאירי שליט"א האור של עם ישראל. **באופקים:** אצל הבחור הצדיק והמופלא צבי המברסטון שליט"א פאר הגידולים של אופקים שרק פורח ועולה. **בחריש:** במתחם בתי כנסיות בשכונת בצוותא. בבית הכנסת חניכי ק"ק תימן. **בפתח תקווה:** באור ישראל הגדולה והקטנה. באהל אברהם ובשירת מרים. בקהל חסידים. ביוצאי חברון. ובבני ישיבות שבפרי מגדים, ע"י רבי יואל פינהנדר שליט"א. **בראשון לציון:** בישיבת עטרת שלמה. אצל הנ"ל: **עוד בראשון לציון:** ברח' דרור 21/חפץ חיים 1, מניין 'בני תורה', חידר ראשון לציון. **באלעד:** בתפארתה בחוף. ובישיבה של הרב אטינגר, בכולל של הרב פכטר, במאור שרגא באבן גבירול, ובאחיעזר ע"י רבי יואל פינהנדר שליט"א. **בעפולה:** ניתן להשיג את העלון בעמדת אוצר החכמה בבית הכנסת המרכזי אהל משה - גבעת המורה עפולה - בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בעפולה עילית:** בביהכ"נ בני הישיבות רח' רש"י או אצל האיש שהתורה היא חלק מאישיותו רבי אהרן קולדצקי שליט"א. **עוד בעפולה עילית:** בביהמ"ד דחסידי ויזניץ וכן בביהכ"נ בית ישעיה רח' יצחק שדה. **ברעננה:** בישיבת חייל אורייתא וכן בעלי מוהר 15 אצל הבחור החכם יאיר זכאי 0533100287, ואצל משפחת זכאי בטלפון: 052-6903395. **בבית שאן:** אצל רבי משה חדש בקהילת בית שאן החדש בבית הכנסת בראשות הרב יהושע ליב שכטר שליט"א. וכן אצל רבי יהונתן בכור - בית שאן. **בלונדון:** בסטמפורדהיל בית המדרש בעלז ברחוב Bethune 99 בכניסה לבית המדרש.